

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Právní, účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob v České republice

Legal, Accounting and Tax Aspects of Entrepreneurship of Natural Persons
in the Czech Republic

Student:

Kristína Dohnalová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **Kristína Dohnalová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: Právní, účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob v České republice
Legal, Accounting and Tax Aspects of Entrepreneurship of Natural Persons in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Podnikání fyzických osob v České republice
3. Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob
4. Praktická aplikace
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. s. ISBN 978-80-247-5117-7.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-448-4.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, kromě příloh č. 1 a 4, které jsem převzala.

V Ostravě dne 7. května 2015

Kristína Dohňalová

Kristína Dohňalová

OBSAH

1	Úvod	5
2	Podnikání fyzických osob v České republice.....	7
2.1	Základní pojmy – podnikání a podnikatel	7
2.2	Podnikání fyzických osob na základě živnostenského oprávnění	8
2.2.1	Živnost a pojmové znaky živnosti	8
2.2.2	Činnosti, které nejsou živností.....	9
2.2.3	Fyzická osoba oprávněná provozovat živnost	10
2.2.4	Podmínky provozování živnosti	10
2.2.5	Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce.....	12
2.2.6	Rozdělení živností.....	13
2.2.7	Živnostenské oprávnění – vznik, zánik a jiné.....	15
2.2.8	Provozovna	18
2.3	Registrační povinnosti při zahájení podnikání.....	18
3	Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob.....	21
3.1	Uplatnění výdajů procentem z příjmů	21
3.2	Daňová evidence	22
3.2.1	Evidence příjmů a výdajů	23
3.2.2	Evidence majetku a dluhů.....	25
3.2.3	Otevření daňové evidence.....	35
3.2.4	Uzavření daňové evidence na konci zdaňovacího období	35
3.3	Účetnictví.....	39
3.3.1	Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu.....	40
3.3.2	Základní principy a zásady účetnictví	41
3.3.3	Směrná účtová osnova a účtový rozvrh	42
3.3.4	Účetní knihy.....	42
3.3.5	Účet individuálního podnikatele.....	43

3.3.6	Otevření účetnictví (otevření účetních knih)	44
3.3.7	Účetní uzávěrka a závěrka	44
3.4	Teoretické srovnání daňové evidence a účetnictví	47
4	Praktická aplikace	49
4.1	Zadání praktického příkladu	49
4.2	Řešení v daňové evidenci	51
4.3	Řešení v účetnictví.....	54
4.4	Uplatnění výdajů procentem z příjmů (paušální výdaje).....	58
4.5	Srovnání a zhodnocení.....	59
5	Závěr	61
	Seznam použité literatury	63
	Seznam zkratk	67
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje právním, účetním a daňovým aspektům podnikání fyzických osob v České republice.

Právo podnikat je základním občanským právem, které je zakotveno již v Listině základních práv a svobod. Mnoho lidí volí podnikání jako způsob své obživy namísto zaměstnání, neboť podnikání jim poskytuje především nezávislost, možnost seberealizace i možnost velkých výdělků. Podnikání má však i své nevýhody. Finanční nejistota, zodpovědnost, možnost ztráty investovaných prostředků a další mohou od podnikání spíše odradit. I přes tato negativa je však v České republice stále velký počet podnikatelů, zejména pak živnostníků. Dle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu bylo k 31. 12. 2014 v České republice celkem 1 974 925 fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Cílem bakalářské práce je nastínit právní, účetní a daňovou problematiku podnikání fyzických osob v České republice a na praktickém příkladu ukázat rozdíly mezi volbou daňové evidence, účetnictví a paušálních výdajů.

Bakalářská práce je rozčleněna do pěti kapitol, přičemž první kapitolou je *Úvod* a poslední kapitolou je *Závěr*.

Druhá kapitola nazvaná *Podnikání fyzických osob v České republice* se zabývá podnikáním fyzických osob na území České republiky. Zaměřuje se na živnostenské podnikání fyzických osob, které je v současné době velmi rozšířené. Je zde také vysvětlen pojem podnikatel a podnikání. V závěru kapitoly jsou popsány základní registrační povinnosti začínajícího podnikatele vůči některým státním institucím.

Třetí kapitola je nazvána *Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob*. V rámci této kapitoly jsou charakterizovány základní způsoby evidence podnikatelské činnosti (daňová evidence, účetnictví, paušální výdaje) včetně postupu zjištění základu daně a daně z příjmů fyzických osob. Součástí kapitoly je i teoretické srovnání daňové evidence a účetnictví s vymezením základních rozdílů.

Čtvrtá kapitola (*Praktická aplikace*) představuje praktickou část bakalářské práce, v rámci které je zpracován příklad fiktivního podnikatele, jenž se rozhoduje mezi vedením daňové evidence, účetnictví a uplatněním výdajů procentem z příjmů. V úvodu kapitoly je uvedeno zadání praktického příkladu, který je následně řešen v daňové evidenci, účetnictví a při uplatnění paušálních výdajů. V návaznosti na řešení praktického příkladu je v závěru kapitoly provedeno srovnání a zhodnocení

jednotlivých metod evidence s návrhem nejvhodnější varianty pro daného fiktivního podnikatele.

Při zpracování bakalářské práce byly použity metody popisu, komparace, kalkulace a dedukce.

Bakalářská práce je zpracována k právnímu stavu k 1. 1. 2015.

2 PODNIKÁNÍ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 Základní pojmy – podnikání a podnikatel

Definici pojmu podnikatel (podnikání) nalezneme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“).

Základní definice podnikatele a podnikání

V § 420 odst. 1 OZ je podnikatel definován jako fyzická nebo právnická osoba, která *„samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku“*. Tímto ustanovením, byť nepřímou, je také vymezen pojem podnikání. Podnikáním je tedy každá činnost, která fyzické či právnické osobě přináší výdělek a je vykonávána výše popsaným způsobem (samostatně, soustavně, za účelem dosažení zisku atd.).

Další definice podnikatele

Ve vztahu ke spotřebiteli a pro účely § 1963 OZ je dle § 420 odst. 2 OZ podnikatelem též *„každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele“*.

Za podnikatele se dle § 421 odst. 1 OZ dále považuje každá osoba, která je zapsaná v obchodním rejstříku. Osoby, které se do obchodního rejstříku zapisují, a stejně tak podmínky jejich zápisu, jsou určeny zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVR“). Dle tohoto zákona se do OR zapisuje i fyzická osoba, a to:

- a) na základě vlastní žádosti (dobrovolně)
  - jestliže je podnikatelem a má na území České republiky bydliště, nebo
  - pokud je osobou vymezenou v § 43 ZVR a podniká na území České republiky,
- b) vždy
  - pokud je zahraniční fyzickou osobou s bydlištěm mimo Evropskou unii a není uvedena v § 43 ZVR a podniká v České republice, nebo
  - pokud podniká na území České republiky a výše jejích výnosů nebo příjmů snížených o DPH, pokud je součástí výnosů nebo příjmů,

dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 milionů Kč.

V § 421 odst. 2 OZ je dále stanovena vyvratitelná právní domněnka, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění dle jiného zákona. Vyvratitelnost právní domněnky spočívá v tom, že lze prokázat opak daného tvrzení – v tomto případě tedy skutečnost, že určitá osoba je podnikatelem, i když žádné podnikatelské oprávnění nemá, neboť naplňuje definici uvedenou v § 420 OZ, anebo skutečnost, že osoba, která dané oprávnění má, podnikatelem není (nepodnikající člověk)¹.

2.2 Podnikání fyzických osob na základě živnostenského oprávnění

Podnikání na základě živnostenského oprávnění neboli živnostenské podnikání je bezpochyby nejrozšířenější formou podnikatelské činnosti v České republice. Právní úprava tohoto podnikání je obsažena v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“ nebo „ŽZ“), a zahrnuje podmínky živnostenského podnikání a také kontrolu nad jejich dodržováním. Na živnostenský zákon pak bezprostředně navazuje zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŽÚ“), který vymezuje živnostenské úřady a jejich působnost. Kromě zmíněných zákonů se však k podnikání v živnostenskoprávním režimu vztahují i další právní předpisy, přičemž na některé z nich přímo odkazuje i ŽZ (např. zákon o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů aj.).

2.2.1 Živnost a pojmové znaky živnosti

Obecně lze říci, že živností (živnostenským podnikáním) je veškerá podnikatelská činnost, která naplňuje znaky stanovené ŽZ a není vyloučena z režimu tohoto zákona.²

Živností se dle § 2 ŽZ rozumí „*soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených ŽZ*“.

---

¹ MELZER, Filip, Petr TÉGL a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419 – 654*. Praha: Leges, 2014. S. 15.

² HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. S. 15.

Prvním znakem živnosti je soustavnost. Soustavná činnost je taková, která má trvalejší charakter, je vykonávána opakovaně a pravidelně. Může být vykonávána i jednou za rok (např. sezónní prodej, prodej vánočních stromků apod.), důležitá je však opakovanost a pravidelnost takovéto činnosti. Nesmí jít o činnost nahodilou. Soustavnou činností může být i činnost, která k provedení vyžaduje delší dobu, např. stavba obchodního centra.

Druhým znakem živnosti je samostatnost. Výkon činnosti samostatně podnikatelem znamená, že podnikatel sám organizuje a řídí danou činnost. Sám rozhoduje o této činnosti z hlediska místa, času, rozsahu a způsobu jejího výkonu. Tímto znakem se podnikatelská činnost odlišuje od pracovního poměru.

Třetím znakem je výkon činnosti vlastním jménem. Tímto se rozumí, že podnikatel vykonává činnost pod obchodní firmou, tedy pod jménem, pod kterým je zapsaný v OR, anebo pod svým vlastním jménem s případným dodatkem.

Čtvrtým znakem je výkon činnosti na vlastní odpovědnost podnikatele. To znamená, že podnikatel je odpovědný za své závazky vůči jiným osobám, za výsledky své činnosti a také za dodržování právních předpisů. Podnikatel (fyzická osoba) přitom ručí za svou činnost celým svým majetkem.

Předposledním znakem je výkon činnosti za účelem dosažení zisku. Rozhodující je přitom úmysl podnikatele dosáhnout zisku, nikoliv skutečný hospodářský výsledek. Tento znak tedy může naplňovat i ta činnost, jejímž výsledkem je ztráta.³

Posledním, šestým znakem, je, že daná činnost je vykonávána za podmínek stanovených ŽZ.

2.2.2 Činnosti, které nejsou živností

Některé činnosti, ačkoliv mohou nést pojmové znaky živnosti, nejsou dle ŽZ považovány za živnost a jsou z působnosti tohoto zákona vyloučeny. Tyto činnosti můžeme rozdělit do tří základních skupin:

- a) *„činnosti vyhrazené zvláštními zákony státu nebo činnosti související s výkonem hromadné správy autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a činnosti realizované podle zákona o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, restaurování kulturních*

---

³ KAMENÍK, P., M. HRABÁNKOVÁ a M. ORLOVÁ. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 3 – 4.

- památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a provádění archeologických výzkumů,*
- b) *profesní činnosti vybraných fyzických osob v rozsahu zvláštních zákonů,*
  - c) *specifické činnosti upravené zvláštními zákony“.*⁴

Taxativní výčet všech činností, které nejsou živností, je uveden v § 3 ŽZ. Živností dle tohoto paragrafu není např. restaurování kulturních památek či jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi; činnost lékařů, advokátů, znalců, tlumočnicků, auditorů, daňových poradců, bank a pojišťoven; výroba, přenos a distribuce elektřiny a obchod s elektřinou; provozování dráhy a drážní dopravy; provozování pohřebišť; výzkum, výroba a distribuce léčiv aj.

2.2.3 Fyzická osoba oprávněná provozovat živnost

Dle § 5 odst. 1 ŽZ může provozovat živnost fyzická osoba, která splní podmínky určené ŽZ.

Fyzická osoba může být dle § 5 odst. 2 ŽZ:

- a) česká – fyzická osoba s bydlištěm (rozuměno trvalým pobytem) na území České republiky, nebo
- b) zahraniční – fyzická osoba, která nemá bydliště (rozuměno trvalý pobyt) v České republice.

Zahraniční fyzická osoba má dle ŽZ co se týče rozsahu a podmínek provozování živnosti rovnocenná práva jako fyzická osoba česká, pokud z ŽZ nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.

Fyzická osoba, která je v postavení azylanta nebo které byla poskytnuta doplňková ochrana (a její rodinní příslušníci), může dle § 5 odst. 6 ŽZ provozovat živnost za stejných podmínek jako občan České republiky.

2.2.4 Podmínky provozování živnosti

Živnostenským zákonem jsou stanoveny podmínky, jejichž splnění je základním předpokladem pro vznik oprávnění k živnostenskému podnikání. Tyto podmínky musí být splněny jak při vzniku živnostenského oprávnění, tak při samotném provozování živnosti. Jejich nesplnění může být důvodem k pozastavení či dokonce ke zrušení živnostenského oprávnění podnikatele.⁵

Podmínky se dle ŽZ dělí na:

---

⁴ HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. S. 19.

⁵ HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. S. 51.

- a) všeobecné a
- b) zvláštní.

Všeobecné podmínky musí být podnikatelem splněny vždy. Jejich nesplnění nelze nahradit ustanovením odpovědného zástupce jako u podmínek zvláštních.⁶ Zvláštní podmínky je nutné splnit pouze u některých druhů živností.

Všeobecnými podmínkami jsou dle § 6 odst. 1 ŽZ:

- a) plná svéprávnost (může být nahrazena přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikání) a
- b) bezúhonnost.

Svéprávností se dle § 15 odst. 2 OZ rozumí způsobilost nabývat práva prostřednictvím vlastního právního jednání a způsobilost zavazovat se k povinnostem. Plně svéprávnou se fyzická osoba stává dovršením 18 let věku (nabytím zletilosti). Pokud však fyzická osoba tohoto věku ještě nedosáhla, může dle OZ nabýt plné svéprávnosti uzavřením manželství nebo přiznáním svéprávnosti.

Za osobu bezúhonnou nelze dle § 6 odst. 2 ŽZ považovat osobu, která „*byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena*“.

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou dle § 7 odst. 1 ŽZ odborná nebo jiná způsobilost. Splnění těchto podmínek je vyžadováno pouze u živností řemeslných, vázaných a koncesovaných, a jedná se především o vzdělání či praxi v oboru.

Překážky provozování živnosti

Kromě všeobecných a zvláštních podmínek provozování živnosti musí fyzická osoba, která chce provozovat živnost, splnit ještě jednu podmínku – nesmí u ní vzniknout ani trvat překážky provozování živnosti vymezené v § 8 ŽZ. „*Překážky provozování živnosti jsou skutečnosti, jejichž vznik má za následek omezení práva podnikat nebo získat a mít živnostenské oprávnění.*“⁷

---

⁶ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. *Právní prostředí podnikatele*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014. S. 19.

⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Václav URBAN. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a judikaturou*. 14. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2014. S. 47.

Živnost nemůže dle ŽZ provozovat fyzická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs a došlo k prodeji závodu na základě jediné smlouvy v rámci zpeněžení majetkové podstaty nebo bylo soudem vydáno rozhodnutí o ukončení provozování závodu. Dalšími překážkami jsou např. zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu nedostatku majetku k úhradě nákladů insolvenčního řízení, zákaz činnosti vyslovený soudem či správním orgánem týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, zrušení živnostenského oprávnění dle § 58 odst. 2 nebo 3 ŽZ aj.

2.2.5 Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

Podnikatel má dle ŽZ právo provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce. Odpovědný zástupce je dle § 11 odst. 1 ŽZ „fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu“. Povinnost ustanovit odpovědného zástupce má dle ŽZ podnikatel, který hodlá provozovat živnost, u níž je vyžadováno splnění zvláštních podmínek, a on sám tyto podmínky nesplňuje.

Do funkce odpovědného zástupce může být dle ŽZ ustanovena pouze fyzická osoba, která splňuje všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti a zároveň není osobou vymezenou v § 11 odst. 3 ŽZ, tedy osobou, která nemůže být odpovědným zástupcem. Odpovědným zástupcem nemůže být osoba, u které existuje překážka provozování živnosti. V oboru živnosti ani v příbuzném oboru pak nemůže zastávat funkci odpovědného zástupce osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 ŽZ, a to po dobu jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení tohoto oprávnění (nevztahuje se na osobu, které bylo zrušeno ŽO z důvodu, že po dobu delší jak 4 roky neprovozuje živnost).

Způsob ustanovování odpovědného zástupce je u ohlašovacích a koncesovaných živností odlišný. V případě ohlašovacích živností má dle ŽZ podnikatel pouze povinnost oznámit ustanovení odpovědného zástupce živnostenskému úřadu, a to do 15 dnů ode dne ustanovení odpovědného zástupce do funkce. Svou funkci může odpovědný zástupce vykonávat již ode dne ustanovení. U koncesovaných živností musí podnikatel ustanovení odpovědného zástupce předložit ke schválení živnostenskému úřadu. Dnem ustanovení odpovědného zástupce do funkce je pak dle § 11 odst. 7 ŽZ den, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o schválení.

Tentýž odpovědný zástupce může být dle ŽZ ustanoven do funkce maximálně pro čtyři podnikatele.

2.2.6 Rozdělení živností

Živnosti se dle § 9 ŽZ dělí do dvou základních skupin, a to na živnosti:

- a) ohlašovací – právo provozovat tento druh živnosti vzniká na základě ohlášení, pokud ohlašovatel splňuje podmínky stanovené ŽZ, a
- b) koncesované – mohou být provozovány pouze na základě uděleného státního povolení (koncese).

Živnosti ohlašovací

Živnosti ohlašovací se dle § 19 ŽZ dále dělí na živnosti řemeslné, živnosti vázané a živnost volnou.

Živnosti řemeslné jsou živnosti uvedené v příloze č. 1 ŽZ. Jedná se například o kominictví; mlékárenství; obráběčství; řeznictví a uzenářství; zlatnictví a klenotnictví; truhlářství a podlahářství; holičství a kadeřnictví; kosmetické služby aj. Obsahové náplně těchto živností jsou vymezeny v příloze č. 1 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

K provozování řemeslných živností je ŽZ vyžadována odborná způsobilost, která se prokazuje dokladem o řádném ukončení vzdělání (střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou, vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání) v příslušném oboru, anebo dokladem o uznání odborné kvalifikace či získání všech profesních kvalifikací. Občané České republiky či jiného členského státu Evropské unie mohou odbornou způsobilost prokázat i doklady o odborné kvalifikaci získané v jiném členském státě Evropské unie dle § 7 odst. 5 ŽZ. Všechny zmíněné doklady je však dle § 22 ŽZ možné nahradit:

- a) dokladem o řádném ukončení středního vzdělání (vyučení nebo maturitní zkouška) či vyššího odborného vzdělání v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednoholeté praxe v oboru,
- b) dokladem o řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příbuzné oblasti studijních programů a oborů,
- c) dokladem o řádném ukončení rekvalifikace a dokladem o vykonání jednoholeté praxe v oboru, nebo
- d) dokladem, který prokazuje vykonání šestileté praxe v oboru.

Živnosti vázané jsou vymezeny v příloze č. 2 ŽZ. Patří mezi ně například činnost účetních poradců, vedení účetnictví a daňové evidence; provozování autoškoly; masérské, rekondiční a regenerační služby; provozování solárií; poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru; vodní záchranářská služba aj. Obsahové náplně těchto živností jsou vymezeny v příloze č. 2 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

Taktéž u živností vázaných je dle ŽZ zapotřebí, aby podnikatel splňoval podmínku odborné způsobilosti. Požadavky odborné způsobilosti u jednotlivých živností jsou stanoveny v příloze č. 2 ŽZ, popřípadě zvláštními předpisy, na které tato příloha odkazuje.

Živnost volná je dle § 25 odst. 1 ŽZ živnost, která opravňuje k výkonu činností, pro které se nevyžaduje splnění odborné či jiné způsobilosti (podnikatel musí splnit pouze všeobecné podmínky). Obory činností spadající do živnosti volné jsou uvedeny v příloze č. 4 ŽZ. Těmito obory jsou například fotografické služby; ubytovací služby; zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím; velkoobchod a maloobchod; výroba strojů a zařízení; realitní činnost, správa a údržba nemovitostí aj. Obsahová náplň živnosti volné dle jednotlivých oborů činností je vymezena v příloze č. 4 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

Koncesované živnosti

Za živnosti koncesované se považují živnosti uvedené v příloze č. 3 ŽZ. Jsou jimi například výroba a zpracování paliv a maziv a distribuce pohonných hmot; ostraha majetku a osob; služby soukromých detektivů; provozování krematoria a pohřební služby aj. Obsahové náplně koncesovaných živností jsou vymezeny v příloze č. 3 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

K provozování koncesovaných živností je dle ŽZ nutné splnit podmínku odborné způsobilosti. Požadavky odborné způsobilosti u jednotlivých živností jsou stanoveny v příloze č. 3 ŽZ, popřípadě zvláštními předpisy, na které tato příloha odkazuje.

2.2.7 Živnostenské oprávnění – vznik, zánik a jiné

„Živnostenské oprávnění je subjektivním právem podnikatele provozovat živnost.“ Kromě některých případů uvedených v ŽZ jej nelze převádět na jinou osobu, neboť je vázáno přímo na osobu podnikatele.⁸

Vznik živnostenského oprávnění

Vznik živnostenského oprávnění se liší dle druhu živnosti, ale také dle osoby, která hodlá živnost provozovat. V případě ohlašovacích živností vzniká dle ŽZ živnostenské oprávnění na základě ohlášení živnostenskému úřadu, a to obvykle dnem ohlášení (výjimky viz § 47 odst. 5 věta druhá a § 47 odst. 6 až 8 ŽZ). U koncesovaných živností vzniká živnostenské oprávnění dnem, kdy nabude právní moci rozhodnutí o udělení koncese (výjimka viz § 54 odst. 3 ŽZ). Pokud je ohlašovatelem živnosti či žadatelem o koncesi zahraniční fyzická osoba, která hodlá v ČR provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého závodu, vzniká dle § 10 odst. 5 ŽZ této osobě živnostenské oprávnění až dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku (za předpokladu, že ještě není v OR zapsána).

V souvislosti se vznikem živnostenského oprávnění je podnikateli živnostenským úřadem přiděleno identifikační číslo osoby (IČO), které poskytne správce základního registru osob.

Ohlášení živnosti

Fyzická osoba, která se rozhodne provozovat ohlašovací živnost, musí dle ŽZ své rozhodnutí ohlásit živnostenskému úřadu. Ohlášení může provést několika způsoby, a to osobně u obecního ŽÚ (Centrální registrační místo), zaslat poštou ŽÚ, zaslat elektronicky ŽÚ (se zaručeným elektronickým podpisem), zaslat do datové schránky ŽÚ nebo prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINTu)⁹. Obecními živnostenskými úřady jsou dle § 1 písm. a) ZZÚ „*odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy*“.

Ohlášení se dle § 45a odst. 3 ŽZ podává na tiskopise, který vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu. Tímto tiskopisem je Jednotný registrační formulář (dále jen „JRF“) – viz příloha č. 1.

⁸ HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. S. 45.

⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Václav URBAN. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a judikaturou*. 14. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2014. S. 94.

Náležitosti ohlášení jsou uvedeny v § 45 odst. 2 ŽZ. Zahrnují osobní údaje o fyzické osobě, která živnost ohlašuje (jméno a příjmení, adresa bydliště, rodné číslo, státní občanství, datum a místo narození, IČO atd.), údaje v souvislosti s podnikatelskou činností (sídlo, předmět podnikání, provozovny aj.), osobní údaje odpovědného zástupce, a další údaje, které se týkají pouze zahraničních fyzických osob (doba povoleného pobytu aj.).

S ohlášením živnosti lze také splnit registrační či oznamovací povinnosti vůči některým institucím jako je například finanční úřad, úřad práce nebo Česká správa sociálního zabezpečení. Vyplývá tak z ustanovení § 45a odst. 1 ŽZ.

Dle § 46 odst. 1 a 3 ŽZ musí fyzická osoba k ohlášení přiložit i doklady a dokumenty prokazující některé skutečnosti, jejichž splnění je vyžadováno ŽZ popřípadě jinými právními předpisy. Jedná se například o doklad o bezúhonnosti (nesmí být starší jak 3 měsíce), doklad o povolení k pobytu, doklad o odborné způsobilosti, doklad o zaplacení správního poplatku, prohlášení odpovědného zástupce, rozhodnutí soudu o přiznání svéprávnosti aj. Dle § 46 odst. 6 ŽZ se však tato povinnost nevztahuje ke skutečnostem, které jsou dohledatelné v základních registrech.

Pokud fyzická osoba splní všechny podmínky stanovené ŽZ, zapíše ji živnostenský úřad do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne ohlášení, a dále jí vydá výpis z tohoto rejstříku.

Žádost o koncesi (koncesní řízení)

Fyzická osoba, která se rozhodne provozovat koncesovanou živnost, musí dle § 50 odst. 1 ŽZ podat žádost o vydání koncese u živnostenského úřadu. Způsoby podání žádosti o koncesi jsou obdobné jako v případě ohlášení živnosti.

Žádost o udělení koncese se dle § 45a odst. 3 ŽZ podává na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu, tedy na JRF. Obsahové požadavky žádosti jsou stejné jako u ohlášení živnosti a jsou tedy vymezeny v § 45 odst. 2 ŽZ. Navíc se však musí uvést i údaje dle zvláštních předpisů. Obdobně je to i s doložením požadovaných dokladů dle § 46 ŽZ.

S žádostí o udělení koncese lze také splnit registrační či oznamovací povinnosti vůči některým institucím jako je například finanční úřad, úřad práce nebo Česká správa sociálního zabezpečení. Vyplývá tak z ustanovení § 45a odst. 1 ŽZ.

Pokud je zvláštními předpisy nebo přílohou č. 3 ŽZ k provozování živnosti vyžadováno oprávnění, souhlas, povolení nebo vyjádření orgánu státní správy, musí dle

§ 52 odst. 1 ŽZ živnostenský úřad tomuto orgánu předložit žádost o koncesi, případně i žádost o schválení ustanovení odpovědného zástupce, a to včetně dokladů, které byly k žádosti přiloženy. Stanovisko vydané orgánem státní správy je dle ŽZ pro živnostenský úřad závazné.

Před vydáním rozhodnutí o koncesi je živnostenským úřadem posuzováno, zda žadatel splňuje všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti a zda u něj netrvá překážka provozování živnosti. Pokud žadatel tyto podmínky nesplňuje, nebo pokud orgán státní správy vydal k žádosti negativní stanovisko, musí dle § 53 odst. 2 ŽZ živnostenský úřad žádost zamítnout.

Pokud je fyzické osobě žádost schválena, zapíše ji živnostenský úřad do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese a vydá jí výpis z tohoto rejstříku.

Rozsah živnostenského oprávnění

Rozsah živnostenského oprávnění je dle § 28 odst. 1 ŽZ závislý především na předmětu podnikání uvedeném ve výpisu z živnostenského rejstříku. Musí se však přihlídnout k ustanovením části třetí ŽZ¹⁰.

Prokazování živnostenského oprávnění

Dle ŽZ prokazuje podnikatel své živnostenské oprávnění výpisem z živnostenského rejstříku. Pokud mu ještě nebyl tento výpis vydán, prokazuje živnostenské oprávnění stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.

Zánik živnostenského oprávnění

Dle § 57 odst. 1 ŽZ zaniká živnostenské oprávnění:

- a) smrtí podnikatele, pokud se nejedná o případy dle § 13 ŽZ,
- b) uplynutím doby, na kterou podnikateli živnostenské oprávnění vzniklo (pokud neoznámí ŽÚ, že hodlá v provozování živnosti pokračovat, nebo nepožádá o změnu rozhodnutí o udělení koncese),
- c) výmazem zahraniční osoby nebo jejího předmětu podnikání z OR,
- d) pokud tak stanoví zvláštní předpis,
- e) rozhodnutím ŽÚ o zrušení živnostenského oprávnění.

---

¹⁰ věta druhá odst. 1 § 28, odst. 2 § 28, § 34, § 42, § 43 a § 44 ŽZ

2.2.8 Provozovna

Provozovnou je dle § 17 odst. 1 ŽZ prostor, v němž je uskutečňováno živnostenské podnikání. Provozovnou je i automat či obdobné zařízení, které slouží k prodeji zboží nebo poskytování služeb, a také mobilní provozovna. Jedná se tedy například o kancelář, kamennou prodejnu, nápojový automat, fotoautomat, prodejní stánek, pojízdnou prodejnu aj. Za mobilní provozovnu se dle § 17 odst. 2 ŽZ považuje přemístitelná provozovna, která na jednom místě není umístěna déle jak tři měsíce.

Zřizování provozovny není povinné, avšak pokud podnikatel provozovnu zřídí, vyplývá mu z tohoto řada povinností, především označovacích a oznamovacích¹¹. Tyto povinnosti jsou vymezeny v § 17 ŽZ.

2.3 Registrační povinnosti při zahájení podnikání

Fyzická osoba, která zahajuje svou podnikatelskou činnost, se musí zaregistrovat na některých úřadech. Jedná se především o finanční úřad, okresní správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovnu.

Finanční úřad

Začínající podnikatel se musí na finančním úřadě zaregistrovat především k dani z příjmů fyzických osob. Vyplývá tak ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, kde je v § 39 odst. 1 stanoveno, že poplatník daně z příjmů fyzických osob, který je daňovým rezidentem, má povinnost podat přihlášku k registraci k dani z příjmů fyzických osob u příslušného správce daně do 15 dnů ode dne, ve kterém začal vykonávat činnost, která je zdrojem příjmů ze samostatné činnosti, nebo přijal příjem ze samostatné činnosti. Dle zmíněného zákona (§ 39b) se musí podnikatel zaregistrovat k dani z příjmů fyzických osob i v případě, že přijme zaměstnance (stává se plátcem daně z příjmů fyzických osob), a to nejpozději do 8 dnů ode dne vzniku povinnosti vykonávat zákonem stanovené úkony plátce daně. Přihláška k dani z příjmů fyzických osob se podává na tiskopise vydaném Ministerstvem financí ČR. Tímto tiskopisem je Přihláška k registraci pro fyzické osoby.

Pokud bude podnikatel používat k podnikání silniční motorové vozidlo (případně i jeho přípojně vozidlo), které je předmětem daně silniční, musí dle § 16 odst. 4 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, podat přihlášku k registraci k dani silniční, a to ve lhůtě splatnosti nejbližší zálohy na daň. Registrace

---

¹¹ KAMENÍK, P., M. HRABÁNKOVÁ a M. ORLOVÁ. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 80.

k dani silniční se stejně jako registrace k dani z příjmů fyzických osob provádí prostřednictvím formuláře Přihláška k registraci pro fyzické osoby.

Další registrační povinnost podnikatele vůči finančnímu úřadu se týká daně z přidané hodnoty. K dani z přidané hodnoty se musí zaregistrovat podnikatel, který se dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“), stane plátcem DPH nebo identifikovanou osobou. Podnikatel (osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku) se dle ZDPH stane plátcem daně, jestliže jeho obrat za 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců překročí 1 000 000 Kč. Plátcem daně se přitom stává od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém došlo k překročení stanoveného obratu. Registrace k DPH musí být splněna do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém došlo k překročení obratu. Podnikatel, který se stal plátcem DPH dle § 6a až § 6e ZDPH (z jiných důvodů než je překročení obratu), má povinnost podat přihlášku k registraci do 15 dnů ode dne, ve kterém se stal plátcem. Za podmínek stanovených v § 94a ZDPH se může podnikatel (osoba povinná k dani, která není plátcem DPH) stát plátcem DPH dobrovolně. Podnikatel, který je dle ZDPH identifikovanou osobou, má dle § 97 ZDPH povinnost se zaregistrovat k dani z přidané hodnoty do 15 dnů ode dne, ve kterém se stal identifikovanou osobou. Registrace k DPH, ať už povinná či dobrovolná, se provádí prostřednictvím tiskopisu, který vydává Ministerstvo financí ČR. Tímto tiskopisem je Přihláška k registraci k dani z přidané hodnoty.

Okresní správa sociálního zabezpečení

Podnikatel, který je osobou samostatně výdělečně činnou (OSVČ), má dle § 48 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, povinnost oznámit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ) den zahájení samostatné výdělečné činnosti, a to nejpozději do 8. dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž samostatnou výdělečnou činnost zahájil. Tato povinnost vychází z toho, že OSVČ je dle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, poplatníkem pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (pokud je účastna důchodového pojištění). Oznámení se podává na tiskopise, který vydává Česká správa sociálního zabezpečení [formulář Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti]. Prostřednictvím tohoto tiskopisu se může OSVČ přihlásit i k placení nemocenského

pojištění, které je dle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, pro OSVČ dobrovolné.

Zdravotní pojišťovna

Podnikatel, který je osobou samostatně výdělečně činnou (OSVČ), musí dle § 10 odst. 3 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti své zdravotní pojišťovně, a to do 8 dnů ode dne zahájení této činnosti. Oznámení se podává na tiskopise příslušné zdravotní pojišťovny.

Splnění oznamovacích a registračních povinností prostřednictvím JRF

Veškeré registrační a oznamovací povinnosti vůči finančnímu úřadu, OSSZ a zdravotní pojišťovně lze splnit už při zřizování živnostenského oprávnění. Tato možnost je stanovena v § 45a odst. 1 ŽZ. Oznámení o zahájení podnikání, které je určené OSSZ a zdravotní pojišťovně, se přitom podává na tiskopise, na kterém se předkládá ohlášení živnosti či žádost o vydání koncese (JRF). Registrační povinnosti vůči finančnímu úřadu se plní prostřednictvím tiskopisů, které vydává Ministerstvo financí ČR. Tyto tiskopisy jsou následně přílohou k JRF. V souvislosti s daňovou registrací se musí v JRF vyznačit, že JRF včetně příloh má být předáno i finančnímu úřadu.

3 ÚČETNÍ A DAŇOVÉ ASPEKTY PODNIKÁNÍ FYZICKÝCH OSOB

Podnikatel může svou podnikatelskou činnost evidovat:

- a) vedením daňové evidence (viz podkapitola 3.2 *Daňová evidence*),
- b) vedením účetnictví (viz podkapitola 3.3 *Účetnictví*),
- c) vedením zjednodušené evidence při uplatnění paušálních výdajů (viz podkapitola 3.1 *Uplatnění výdajů procentem z příjmů*).

Podnikatel má dále také možnost uplatnit daň stanovenou paušální částkou (viz § 7a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů), kdy vede pouze jednoduchou evidenci příjmů, pohledávek a hmotného majetku, případně i evidenci DPH. Musí ale splnit zákonem stanovené podmínky – nesmí mít žádné zaměstnance, roční výše jeho příjmů v bezprostředně předcházejících 3 zdaňovacích obdobích nepřesáhla 5 mil. Kč a další. Vzhledem k přísným podmínkám, a tedy i velmi omezené možnosti uplatnění daně stanovené paušální částkou, nebude tato varianta v bakalářské práci blíže popisována.

3.1 Uplatnění výdajů procentem z příjmů

Podnikatel (fyzická osoba) má dle § 7 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), možnost při stanovení dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti namísto výdajů prokazatelně vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů (výdaje zjištěné z evidence výdajů) uplatnit výdaje procentem z příjmů (tzv. paušální výdaje). Jednotlivé procentuální sazby paušálních výdajů jsou uvedeny v Tab. 3.1.

Tab. 3.1 Sazby paušálních výdajů

Druh příjmů	Sazba v %	Limit výdajů v Kč
Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a živnostenského podnikání řemeslného	80	Max. 1 600 000
Příjmy z živnostenského podnikání	60	Max. 1 200 000
Jiné příjmy ze samostatné činnosti [s výjimkou příjmů dle § 7 odst. 1 písm. d) a odst. 6 ZDP]	40	Max. 800 000
Příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30	Max. 600 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP.

Uplatnění paušálních výdajů je omezené maximální částkou (viz Tab. 3.1), která odpovídá příjmům ve výši 2 mil. Kč. Podnikatel, který má příjmy vyšší, tak nemůže uplatnit paušální výdaje v plné výši, ale pouze do limitu.

V případě uplatnění paušálních výdajů je omezena také možnost odečtu některých daňových slev. Pokud je dílčí základ daně dle § 7 ZDP při použití paušálních výdajů (případně zvýšený o DZD dle § 9 ZDP, u kterého byly uplatněny paušální výdaje) vyšší než 50 % celkového základu daně, nemůže podnikatel dle § 35ca ZDP uplatnit slevu na manželku (manžela) a daňové zvýhodnění na děti.

Podnikatel, který se rozhodne uplatňovat paušální výdaje, musí dle ZDP vést alespoň záznamy o příjmech a evidenci pohledávek. Plátce DPH musí dle ZDPH vést i evidenci DPH.

Paušální výdaje může uplatnit i podnikatel, který vede daňovou evidenci nebo účetnictví. Musí ale vést záznamy v souladu se ZDP (viz předchozí odstavec).

3.2 Daňová evidence

Legislativní úprava

Daňová evidence je upravena ZDP. Podle § 7b odst. 1 tohoto zákona se daňovou evidencí rozumí evidence, na základě které lze zjistit základ daně a daň z příjmů, a která obsahuje údaje o:

- příjmeh a výdajích v členění potřebném pro zjištění základu daně,
- majetku a dluhů.

Osoby povinné vést daňovou evidenci

Daňovou evidenci jsou dle ZDP povinny vést fyzické osoby, kterým plynou příjmy ze samostatné činnosti (viz § 7 ZDP), pokud nejsou účetními jednotkami nebo osobami, které uplatňují výdaje procentem z příjmů dle § 7 odst. 7 ZDP.

Princip a cíl daňové evidence

Základním principem daňové evidence je vedení oddělené evidence peněžního hospodaření, tedy evidence příjmů a výdajů, od evidence majetku a dluhů. Cílem daňové evidence je pak:

- *„vedení průkazné evidence příjmů a výdajů odděleně od evidence majetku a dluhů,*

- *správné vykázání daňových a nedaňových příjmů a výdajů, což je nezbytné pro stanovení základu daně z příjmů podnikatele za dané zdaňovací období,*
- *zdroj informací pro podnikatele o vlastní podnikatelské činnosti“.*¹²

Forma a způsob vedení daňové evidence

Forma daňové evidence není stanovena ZDP ani žádným jiným předpisem. Daňovou evidenci lze tedy vést ručně nebo v počítači prostřednictvím speciálního softwaru. Vše záleží pouze na volbě podnikatele. Při vedení daňové evidence se používají například tyto knihy a karty: peněžní deník, kniha pohledávek, kniha dluhů, knihy (karty) pro evidenci majetku (kniha nehmotného majetku, kniha hmotného majetku, kniha zásob, kniha cenin aj.), knihy pro evidenci nepřímých daní (např. DPH), mzdová agenda, karty zákonných rezerv, karty časového rozlišení výdajů, kniha evidence jízd a další.¹³

Daňovou evidenci může podnikatel vést sám nebo může tuto činnost svěřit jiné osobě, a to např. svému zaměstnanci (účetní) anebo externí fyzické či právnické osobě, která má k vedení této evidence odbornou kvalifikaci.¹⁴

Vymezení majetku a jeho oceňování, oceňování dluhů

Pro vymezení majetku v daňové evidenci se dle § 7b odst. 2 ZDP použijí zvláštní právní předpisy o účetnictví a také ZDP. Při oceňování majetku a dluhů se vychází z ustanovení § 7b odst. 3 ZDP.

3.2.1 Evidence příjmů a výdajů

Evidence příjmů a výdajů je základní složkou daňové evidence, která poskytuje informace potřebné pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob (díličního základu daně dle § 7 ZDP) a daně z příjmů fyzických osob.

Příjmy a výdaje

Dle ZDP můžeme příjmy rozdělit na příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, a příjmy, které jsou od daně z příjmů fyzických osob osvobozené. Příjmy, které jsou

¹² HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 6.

¹³ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 6 – 7.

¹⁴ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 9.

předmětem daně z příjmů, můžeme nazvat jako „příjmy daňové“, ostatní zmíněné příjmy pak jako „příjmy nedaňové“. Za příjmy se dle § 3 odst. 2 ZDP považují příjmy peněžní, nepeněžní i příjmy dosažené směnou.

V evidenci příjmů se zachycuje pouze skutečný tok peněžních prostředků, např. převzetí hotovosti do pokladny nebo připsání peněžních prostředků na bankovní účet. Předmětem daňové evidence jsou však i nepeněžní příjmy, do kterých náleží např. zápočet pohledávek a dluhů.¹⁵

ZDP rozlišuje „výdaje daňové“ a „výdaje nedaňové“. Daňové výdaje jsou výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a jsou vymezeny v § 24 ZDP. Nedaňové výdaje jsou výdaje stanovené v § 25 ZDP.

Výdaje mohou být peněžní i nepeněžní. Peněžními výdaji jsou výdaje v hotovosti z pokladny nebo výdaje z bankovního účtu. Nepeněžními výdaji jsou pak například daňové odpisy dlouhodobého majetku.¹⁶

Podnikatel, který přijímá či vydává platby v hotovosti, je dle § 97 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, povinen vést průběžnou evidenci těchto plateb.

Peněžní deník

Peněžní deník (deník příjmů a výdajů) slouží k evidenci hotovostních příjmů a výdajů, příjmů a výdajů z bankovního účtu, a průběžných položek (převody mezi pokladnou a bankovním účtem, a naopak).

Zápisy v peněžním deníku se provádějí chronologicky, dle příslušných dokladů (příjmový pokladní doklad, výdajový pokladní doklad, bankovní výpis) a v rozdělení na příjmy a výdaje v souladu se ZDP. Měly by být prováděny tak, aby podnikatel po skončení zdaňovacího období mohl zjistit dílčí základ daně z příjmů.

Peněžní deník by měl obsahovat tyto údaje:

- přehled o peněžních prostředcích v hotovosti i na bankovním účtu v členění na příjem a výdaj,
- přehled o příjmech, které jsou předmětem daně z příjmů, o příjmech, které nejsou předmětem daně z příjmů, a o příjmech, které jsou od daně osvobozené,

---

¹⁵ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 19.

¹⁶ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 20.

- přehled o výdajích vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které jsou předmětem daně, a přehled o výdajích, které nebyly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které jsou předmětem daně,
- přehled o příjmech a výdajích v členění dle zvláštních právních předpisů,
- přehled o průběžných položkách v členění na příjem a výdaj.¹⁷

Vzor peněžního deníku je uveden v příloze č. 2.

Příjmy a výdaje, které do peněžního deníku podnikatel zaznamenává, můžeme rozdělit dle daňového hlediska na:

- a) daňové příjmy (příjmy, které se zahrnují do základu daně),
- b) nedaňové příjmy (příjmy, které se do základu daně nezahrnují),
- c) daňové výdaje (výdaje dle § 24 ZDP),
- d) nedaňové výdaje (výdaje dle § 25 ZDP).

Daňovými příjmy jsou příjmy, které plynou podnikateli z podnikání, např. z prodeje výrobků, zboží či služeb, případně z prodeje majetku zahrnutého v obchodním majetku. Mezi nedaňové příjmy náleží příjmy z podnikatelské činnosti, které byly již dříve zdaněny, a příjmy, které nepodléhají dani z příjmů, např. úvěry, půjčky, peněžité vklady, DPH na výstupu (v případě plátce DPH) apod. Daňové výdaje jsou výdaje, které se vztahují k daňovým příjmům a ZDP je uznává jako výdaje snižující základ daně, např. nákup materiálu, zboží, drobného hmotného a nehmotného majetku, nehmotného majetku, mzdové výdaje, provozní režie apod. Nedaňové výdaje jsou výdaje, které nejsou dle ZDP daňově uznatelné (nesnižují základ daně), např. nákup hmotného majetku, DPH na vstupu, splátky úvěrů, výdaje na reprezentaci, platba daně z příjmů za podnikatele, osobní spotřeba podnikatele apod.¹⁸

3.2.2 Evidence majetku a dluhů

Evidence pohledávek

„Pohledávky představují obecně v penězích vyjádřené nároky věřitele na úhradu smluvně dohodnutých sum, např. za poskytnuté výkony, zálohy či jiná plnění. Jsou majetkem (aktivy) podnikatele a v obchodních vztazích vyrovnávají časový nesoulad mezi okamžikem poskytnutí výkonů dodavatelem (výrobků, zboží a služeb) a okamžikem

¹⁷ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 14.

¹⁸ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 22 – 23.

*úhrady těchto výkonů odběratelem, tj. při prodeji výkonů na fakturu splatnou do určité doby (na obchodní úvěr). Podle doby splatnosti se člení na krátkodobé a dlouhodobé a podle místa vzniku na tuzemské a zahraniční.*¹⁹

Pohledávky se oceňují dle § 5 ZDP:

- a) jmenovitou hodnotou,
- b) pořizovací cenou, pokud byly nabyty poustoupením,
- c) cenou určenou dle zvláštního právního předpisu (dle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů), pokud byly nabyty bezúplatně.

V rámci daňové evidence se pohledávky mohou evidovat v knize pohledávek. Z evidence by mělo být patrné o jaké pohledávky se jedná, v jaké výši a vůči komu. Evidence by měla obsahovat informace o pohledávkách z obchodních vztahů, z poskytnutých záloh, z poskytnutých půjček a dalších pohledávkách – např. nájemné, vratka DPH či spotřební daně, vystavené šeky apod.²⁰ Možná podoba knihy pohledávek je znázorněna Tab. 3.2.

Tab. 3.2 Kniha pohledávek

Doklad	Datum vystavení	Dlužník	Druh pohledávky	Částka v Kč	Datum splatnosti	Úhrada (datum, doklad)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Evidence dluhů

*„Dluhy představují v penězích vyjádřené povinnosti dlužníka uhradit smluvně dohodnuté sumy, např. za přijaté výkony, zálohy či jiná plnění. Jsou dluhem (pasivy) podnikatele. V obchodních vztazích vznikají převzetím výrobků, zboží nebo služeb od dodavatelů na obchodní úvěr. Podle doby splatnosti se člení na krátkodobé a dlouhodobé a podle místa vzniku na tuzemské a zahraniční.*²¹

Způsob oceňování dluhů je určen v § 7b ZDP. Při vzniku se dluhy oceňují jmenovitou hodnotou a při převzetí pořizovací cenou.

¹⁹ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 27.

²⁰ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 27 – 28.

²¹ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 30.

Dluhy se evidují v knize dluhů. Z evidence by mělo být patrné o jaké dluhy se jedná, v jaké výši a vůči komu. Evidence by měla obsahovat informace o dluzích z obchodních vztahů, z přijatých záloh, z přijatých úvěrů či půjček a dalších dluzích – např. nájemné, povinnost zaplatit DPH či spotřební daň aj.²² Příklad možného řešení knihy dluhů je znázorněn Tab. 3.3.

Tab. 3.3 Kniha dluhů

Doklad	Datum přijetí	Věřitel	Druh dluhu	Částka v Kč	Datum splatnosti	Úhrada (datum, doklad)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Evidence hmotného majetku

Hmotným majetkem (HM) se dle § 26 ZDP rozumí:

- samostatné hmotné movité věci a také soubory hmotných movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením, jejichž vstupní cena (VC) je větší než 40 000 Kč a doba použitelnosti je delší než 1 rok,
- budovy, domy a jednotky,
- stavby s výjimkou provozních důlních děl aj. [viz § 26 odst. 2 písm. c) ZDP],
- pěstitelské celky trvalých porostů, jejichž doba plodnosti je delší než 3 roky,
- dospělá zvířata a jejich skupiny se VC větší jak 40 000 Kč,
- jiný majetek – např. technické zhodnocení a výdaje na otvírky nových lomů, pískoven a hlinišť, pokud nezvyšuje VC a zůstatkovou cenu (ZC) HM aj.

Dle § 26 odst. 10 ZDP se „*hmotným majetkem stávají věci uvedené do stavu způsobilého obvyklému užívání, kterým se rozumí dokončení věci a splnění technických funkcí a povinností stanovených zvláštními právními předpisy pro užívání*“.

Hmotný majetek se oceňuje dle § 29 ZDP, a to vstupní cenou (VC), kterou může být zejména:

- a) pořizovací cena, pokud je majetek pořízen koupí,

²² DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 30.

- b) vlastní náklady, pokud je majetek pořízen ve vlastní režii (vytvořený vlastní činností),
- c) reprodukční pořizovací cena (RPC) dle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (dále jen „ZOM“).

Vstupní cenou může být dále hodnota nesplacené pohledávky, při bezúplatném nabytí majetku cena určená dle ZOM (pokud od nabytí neuplynula doba delší jak 5 let), hodnota technického zhodnocení a přepočtená zahraniční cena.

Hmotný majetek se eviduje v knize nebo na inventárních kartách hmotného majetku. Kniha, popřípadě karta, by měla obsahovat tyto údaje o HM:

- název případně popis HM a jeho číselné označení,
- ocenění HM,
- datum a způsob pořízení,
- datum uvedení do užívání,
- způsob odpisování, daňové odpisy za jednotlivá zdaňovací období a ZC po odečtení odpisů,
- údaje o závazcích, kterými je majetek zatížen,
- datum a způsob vyřazení,
- další údaje, kterými je možné majetek identifikovat.²³

Možné řešení evidence HM (Karta HM) je uvedeno v příloze č. 3.

Pořízení hmotného majetku koupí se zaznamenává do deníku příjmů a výdajů jako nedaňový výdaj (z pokladny, z bankovního účtu). Veškeré náklady na pořízení hmotného majetku se do daňových výdajů dostávají postupně prostřednictvím daňových odpisů dle ZDP, a to v rámci „uzávěrkové úpravy daňových výdajů“. Daňové odpisování spočívá v postupném přenášení hodnoty majetku (pořízeného koupí či jiným způsobem) do daňových výdajů, dokud není tato hodnota zcela odepsána. V průběhu odpisování dochází k ovlivňování základu daně z příjmů.²⁴

Hmotný majetek se odpisuje dle § 26 až 32 ZDP. V § 26 ZDP je vymezen hmotný majetek, který daňovému odpisování podléhá – např. stavby, budovy, samostatné hmotné movité věci se VC větší než 40 000 Kč a dobou použitelnosti delší než 1 rok aj. V § 27 ZDP je pak uveden majetek, který je z odpisování vyloučen – např.

---

²³ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 24.

²⁴ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 24.

movitá kulturní památka, hydromeliorace do 2 let po jejím dokončení aj. Daňové odpisy může uplatnit pouze osoba, která je ZDP vymezena jako odpisovatel. V případě fyzických osob vedoucích daňovou evidenci může hmotný majetek odpisovat ta fyzická osoba, která má k danému majetku vlastnické právo; existují však i výjimky (viz § 28 odst. 3 a 4 ZDP). Odpisování může být dle ZDP zahájeno u majetku, který je uveden do stavu způsobilého k užívání, tj. dokončení věci a splnění technických funkcí a povinností dle zvláštních právních předpisů pro užívání.

Při odpisování hmotného majetku se dle ZDP uplatňuje tzv. roční odpis, a to z majetku evidovaného u podnikatele ke konci zdaňovacího období [výjimky viz § 26 odst. 7 písm. b) až d)]. V případech uvedených v § 26 odst. 7 ZDP je však možné uplatnit i polovinu ročního odpisu – např. pokud byl majetek, který byl podnikatelem evidovaný na začátku zdaňovacího období, vyřazen před koncem zdaňovacího období. V prvním roce odpisování musí podnikatel v souladu s § 30 odst. 1 ZDP zatřídit hmotný majetek do odpisových skupin, které jsou uvedeny v příloze č. 1 k ZDP. Dle odpisové skupiny, do které byl majetek zařazen, se určuje i minimální doba odpisování (viz Tab. 3.4).

Tab. 3.4 Odpisové skupiny a doba odpisování

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Zdroj: ZDP.

Podnikatel si může zvolit mezi dvěma způsoby daňového odpisování, a to mezi rovnoměrnými odpisy (§ 31 ZDP) a zrychlenými odpisy (§ 32 ZDP). Zvolený způsob však nelze v průběhu odpisování měnit. Dle zvolené metody se pak liší způsob výpočtu ročního odpisu. Roční odpis při rovnoměrném odpisování se vypočítá dle následujícího vzorce.

$$RO = \frac{VC \text{ (popřípadě } ZVC)}{100} \cdot RS \quad (3.1)^{25}$$

RO je roční odpis, VC je vstupní cena majetku, ZVC je zvýšená vstupní cena majetku (při technickém zhodnocení) a RS je roční odpisová sazba dle § 31 ZDP. Roční odpisová sazba se liší dle odpisové skupiny, do které je odpisovaný majetek zařazen, a

²⁵ Dle ZDP.

také dle zdaňovacího období, pro které se odpis počítá (rozdílná sazba pro 1. rok a další roky odpisování). Rozdílné odpisové sazby jsou pak stanoveny také pro ZVC.

V případě zrychleného odpisování je způsob výpočtu ročního odpisu odlišný v 1. roce odpisování a v dalších letech odpisování. Odpis pro 1. rok se počítá dle vzorce

$$RO = \frac{VC}{k_1} \quad (3.2)^{26}$$

kde RO je roční odpis, VC je vstupní cena majetku a k_1 je koeficient pro 1. rok odpisování dle § 32 ZDP. Pro výpočet zrychleného ročního odpisu v dalších letech se použije vzorec

$$RO = \frac{2 \cdot ZC}{k_2 - n} \quad (3.3)^{27}$$

kde RO je roční odpis, ZC je zůstatková cena majetku (rozdíl VC a celkové výše uplatněných odpisů), k_2 je koeficient pro další roky odpisování dle § 32 ZDP a n je počet let, po které byl již majetek odpisován. Při zvýšení zůstatkové ceny majetku (technické zhodnocení) se dle ZDP zrychlené odpisy počítají:

- v roce zvýšení zůstatkové ceny podle vzorce

$$RO = \frac{2 \cdot ZZC}{k} \quad (3.4)$$

kde ZZC je zvýšená zůstatková cena a k je koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu dle § 32 ZDP,

- v dalších letech podle vzorce

$$RO = \frac{2 \cdot ZC}{k - n} \quad (3.5)$$

kde ZC je zůstatková cena, k je koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu dle § 32 ZDP a n je počet let, po které byl majetek odpisován ze zvýšené zůstatkové ceny. Vypočítaný roční odpis se dle ZDP zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Kromě evidence hmotného majetku je vhodné, aby podnikatel vedl i evidenci drobného hmotného majetku²⁸. Za drobný hmotný majetek se dle § 7 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen „PVZÚ“), považují samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí, jejichž doba použitelnosti je delší než 1 rok, ale vstupní cena je nižší nebo rovna 40 000 Kč.

---

²⁶ Dle ZDP.

²⁷ Dle ZDP.

²⁸ PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 72.

Evidence dlouhodobého nehmotného majetku

Za dlouhodobý nehmotný majetek se pro účely daňové evidence považují nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software a ocenitelná práva s dobou použitelnosti delší než 1 rok a od výše ocenění stanovené podnikatelem, a dále také technické zhodnocení dlouhodobého nehmotného majetku od výše ocenění určené podnikatelem. „*Dlouhodobým nehmotným majetkem se stává pořizovaný majetek uvedený do stavu způsobilého k užívání, kterým se rozumí dokončení pořizovaného majetku a splnění funkcí a povinností stanovených právními předpisy pro jeho užívání.*“²⁹

Oceňování nehmotného majetku je stanoveno v § 7b odst. 3 ZDP. Dle tohoto ustanovení se nehmotný majetek oceňuje:

- a) pořizovací cenou, pokud je majetek pořízen za úplatu,
- b) vlastními náklady, pokud je pořízen ve vlastní režii, nebo
- c) cenou určenou dle ZOM, pokud byl nabyt bezúplatně.

Výdaje na pořízení nehmotného majetku i jeho technického zhodnocení jsou dle § 24 odst. 2 písm. zn) ZDP daňově uznatelným výdajem. Z toho vyplývá, že se nehmotný majetek na rozdíl od hmotného majetku daňově neodpisuje. Pořízení nehmotného majetku se tedy zapisuje do peněžního deníku jako daňový výdaj z pokladny či z bankovního účtu.

Dlouhodobý nehmotný majetek se eviduje na kartě dlouhodobého nehmotného majetku³⁰. Možné řešení evidence DNM (Karta DNM) je znázorněno v příloze č. 3.

Kromě dlouhodobého nehmotného majetku se doporučuje, aby podnikatel vedl i evidenci drobného nehmotného majetku³¹. Drobným nehmotným majetkem je dle § 6 odst. 2 písm. b) PVZÚ nehmotný majetek, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok, avšak hodnota nepřevyšuje cenový limit stanovený podnikatelem pro zařazení do dlouhodobého nehmotného majetku.

Evidence zásob

Za zásoby se dle § 9 PVZÚ považuje zejména materiál, nedokončená výroba, polotovary, výrobky, některá zvířata a zboží.

---

²⁹ PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 35 – 36.

³⁰ PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 74.

³¹ PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 74.

Zásoby se oceňují dle § 7b odst. 3 ZDP:

- a) pořizovací cenou, pokud byly pořízeny koupí,
- b) vlastními náklady, pokud byly pořízeny vlastní činností,
- c) cenou určenou dle zvláštního předpisu o oceňování majetku, pokud byly nabyty bezúplatně.

Zásoby se evidují (sleduje se jejich stav a pohyb) na skladních kartách, které by měly obsahovat tyto údaje: název či popis dané zásoby, datum pořízení, ocenění, počet jednotek dané zásoby, datum a způsob vyřazení³². Možná podoba skladní karty je znázorněna Tab. 3.5.

Tab. 3.5 Skladní karta

Skladní karta č.							
Název (popis) zásoby:			Evidenční číslo:				
Měrná jednotka (MJ):			Cena za měrnou jednotku v Kč:				
Datum	Doklad	Příjem v MJ	Příjem v Kč	Výdej v MJ	Výdej v Kč	Způsob vyřazení	Zásoba

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro podnikatele, jejichž předmětem podnikání je maloobchodní činnost (např. prodej potravin), je evidence zásob na skladních kartách technicky obtížná. Z tohoto důvodu mohou použít jiné způsoby evidence zásob – např. kontrolu korunou. Kontrola korunou je založena na oceňování zásob v prodejních cenách. Přírůstek zásob se ocení prodejní cenou a v této hodnotě se přičte k celkovému zůstatku zásob. Úbytek zásob se pak eviduje na základě vykázaných tržeb. Zásoby evidované tímto způsobem by se měly vést na samostatné kartě, přičemž na stejné kartě je potřeba sledovat i slevy anebo zvýšení cen. Při přeceňování zásob se musí provést fyzická kontrola přeceňovaných zásob a následně se musí jejich hodnota upravit o oceňovací rozdíl. K poslednímu dni zdaňovacího období se provede celková kontrola zásob, při které se na základě skutečného stavu zásob vypočítá jejich hodnota v pořizovacích a prodejních cenách. Celková hodnota zásob v prodejních cenách (fyzický stav) se následně porovná s celkovou hodnotou zásob na kartě zásob (daňovou evidencí) a vyčíslí se tak případné

³² DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 61.

rozdíly. Celkový stav zásob v pořizovacích cenách se uvede do přehledu o majetku a dlužích.³³

Evidence mezd

Podnikatel, který je zaměstnavatelem, musí vést svým zaměstnancům kromě osobní i mzdovou agendu. Mzdová agenda obsahuje informace o mzdě zaměstnance a srážkách ze mzdy, a zahrnuje mzdové listy, výplatní pásky, výplatní listiny, daňová prohlášení, evidenční listy důchodového pojištění aj.

Výdělek zaměstnance (mzda) je předmětem daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Zaměstnavatel má povinnost tuto daň vypočítat, srazit, zaevidovat a také odvést. To samé platí i pro zdravotní a sociální pojištění. Zúčtování mezd se provádí na mzdových listech. Každý zaměstnanec má svůj mzdový list na příslušné zdaňovací období.³⁴ Mzdový list musí obsahovat informace stanovené v § 38j odst. 2 ZDP. Jedná se zejména o:

- osobní údaje zaměstnance i osob, na které zaměstnanec uplatňuje slevu na dani a daňové zvýhodnění,
- částky uplatňovaných nezdanitelných částek základu daně, slev na dani a daňového zvýhodnění,
- za každý kalendářní měsíc úhrn zúčtovaných mezd, částky osvobozené od daně, základ pro výpočet zálohy na daň, vypočtenou zálohu, slevy na dani atd.,
- součet údajů za zdaňovací období,
- a další.

Veškeré mzdové výdaje (výplata mzdy, zálohy na mzdu, daňového bonusu, záloha na daň z příjmů, zdravotní a sociální pojištění zaměstnance a další odvody ze mzdy) jsou daňovým výdajem, který zachycujeme do peněžního deníku³⁵.

Evidence jízd

Podnikatelé, kteří k podnikání používají motorové vozidlo, musejí vést knihu jízd. Nezáleží přitom na tom, zda je toto vozidlo v jejich obchodním majetku, v nájmu či se jedná o soukromé vozidlo. Kniha by měla obsahovat alespoň tyto údaje: datum

---

³³ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 61 – 62.

³⁴ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 30.

³⁵ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 30.

uskutečnění jízdy, místo počátku a cíle jízdy, účel jízdy, ujetá vzdálenost v km, identifikační údaje o vozidlu, stav tachometru na začátku zdaňovacího období (případně ke dni zahájení podnikání či k datu pořízení vozidla) a stav tachometru na konci zdaňovacího období (případně ke dni ukončení podnikání či k datu vyřazení vozidla z evidence).³⁶

V souvislosti s používáním motorového vozidla k podnikatelským účelům vzniká podnikateli dle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, povinnost platit silniční daň. Veškeré podmínky (předmět daně, poplatníci, sazby daně apod.) jsou stanoveny zmíněným zákonem. Silniční daň je dle ZDP daňovým výdajem.

Při použití motorového vozidla vznikají podnikateli výdaje. Tyto výdaje se uplatňují formou náhrad jízdních výdajů, jejichž výše se liší dle toho, zda je vozidlo zahrnuto v obchodním majetku nebo se jedná o soukromé vozidlo. V případě vozidla zahrnutého v obchodním majetku je náhradou jízdních výdajů skutečná spotřeba PHM doložená doklady o nákupu a evidenci jízd, případně paušální výdaje na dopravu. Při použití soukromého vozidla, které ani nebylo v obchodním majetku podnikatele, se do náhrady jízdních výdajů zahrnuje základní náhrada a náhrada za spotřebované PHM nebo paušální výdaje na dopravu. Základní náhrada se vypočítá jako součin sazby základní náhrady, která je stanovena vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí, a počtu ujetých kilometrů v rámci pracovní cesty. Náhrada za spotřebované PHM se vypočítá dle vzorce

$$\text{Náhrada} = \frac{\text{Průměrná spotřeba PHM} \cdot \text{ujetá vzdálenost v km} \cdot \text{cena PHM}}{100} \quad (3.6).$$

Průměrná spotřeba PHM se zjistí z technického průkazu vozidla, popřípadě se uplatní spotřeba dle pokynu Generálního finančního ředitelství č. D-6 k ZDP. Cena PHM se zjistí z vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí anebo se stanoví jako skutečně uhrazená dle dokladu o koupi. Namísto výdajů za spotřebované PHM (jak prokázaných, tak stanovených formou náhrady) lze uplatnit paušální výdaj na dopravu, který činí 5000 Kč měsíčně, a to až za 3 vlastní silniční motorová vozidla.³⁷

³⁶ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 74.

³⁷ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 77 – 79.

3.2.3 Otevření daňové evidence

Daňová evidence se otvírá ke dni zahájení podnikatelské činnosti, k prvnímu dni zdaňovacího období a ke dni účinnosti prohlášení konkurzu. Otevření daňové evidence znamená, že podnikatel otevře peněžní deník, do kterého zapíše počáteční zůstatek peněžních prostředků v pokladně a na bankovních účtech a dále také průběžné položky z minulého zdaňovacího období. Dále otevře knihu pohledávek a dluhů a další knihy (karty), ve kterých se eviduje ostatní majetek a dluhy.

Ihned po otevření peněžního deníku může podnikatel do daňových výdajů zahrnout zřizovací výdaje (výdaje související se zahájením podnikatelské činnosti, např. správní poplatky, poplatky za konzultace s daňovým poradcem apod.).³⁸

Při zahájení podnikání se k datu otevření daňové evidence musí sestavit přehled o majetku a dluhích podnikatele. Do přehledu se uvádí majetek vložený do podnikání (peněžní prostředky vložené do pokladny a na bankovní účet, hmotný a nehmotný majetek apod.) a případně i dluhy vzniklé k datu zahájení podnikání.³⁹

3.2.4 Uzavření daňové evidence na konci zdaňovacího období

Daňová evidence se uzavírá k poslednímu dni zdaňovacího období, ke dni skončení podnikatelské činnosti a ke dni předcházejícímu dnu účinnosti konkursu. V rámci uzavírání daňové evidence se zjišťují:

- z evidence příjmů a výdajů souhrnné částky daňových příjmů a daňových výdajů v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů,
- stavy neuhrazených pohledávek a dluhů,
- zůstatky peněžních prostředků v pokladně a na bankovních účtech,
- stavy majetku a dluhů,
- kurzové rozdíly u devizových bankovních účtů a valutových pokladen.⁴⁰

Daňové příjmy a výdaje zjištěné z peněžního deníku se musejí dále upravit dle ZDP. Jedná se o „uzávěrkovou úpravu příjmů a výdajů“, v rámci které se zvyšuje nebo snižuje rozdíl mezi příjmy a výdaji dle § 5 a § 23 ZDP. Výdaje daňové se při uzávěrkové úpravě upravují (zvyšují) např.: o zřizovací výdaje (pokud ještě nebyly zahrnuty do daňových výdajů), majetkové vklady podnikatele (zásoby, drobný

---

³⁸ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 13.

³⁹ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 83.

⁴⁰ DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 90.

majetek), daňové odpisy hmotného majetku, vytvořené zákonné rezervy, zápočet dluhu, zásoby darované podnikatelem (mínus výdaje daňové), zůstatkovou cenu dlouhodobého hmotného majetku, který byl vyřazen z důvodu likvidace, prodeje, případně poškození (v souladu se ZDP) a další. Příjmy daňové se zvyšují např. o: aktivaci hmotného majetku, který byl vytvořen vlastní činností, čerpání zákonných rezerv, zrušení zákonné rezervy z důvodu jejího nevyčerpání, zápočet pohledávky a další.⁴¹

Před uzavřením evidence příjmů a výdajů a ostatní evidence je nutné zjistit skutečný stav majetku a dluhů, a to fyzickou a případně i dokladovou inventurou, a o případné rozdíly upravit daňovou evidenci.⁴²

Je vhodné, aby podnikatel sestavil přehled o majetku a dluzích a přehled o příjmech a výdajích. Přehled o příjmech a výdajích by měl obsahovat údaje o příjmech a výdajích v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů.⁴³

Podnikatel musí dle ZDP daňovou evidenci archivovat, a to za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro vyměření daně.

Zjištění základu daně a daně z příjmů

Daň z příjmů je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (ZDP). Dle tohoto zákona jsou příjmy z podnikání (příjmy ze samostatné činnosti dle § 7 ZDP) předmětem daně z příjmů fyzických osob. Podnikatel má tedy povinnost podat daňové přiznání a zaplatit daň z příjmů, která činí 15 % ze základu daně. Zdaňovacím obdobím je dle ZDP kalendářní rok.

Základem daně (dílčím základem daně) dle § 7 ZDP jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Z daňové evidence se tedy dílčí základ daně z podnikání vypočítá jako rozdíl daňových příjmů a daňových výdajů po uzávěrkové úpravě příjmů a výdajů. Celkový základ daně z příjmů je pak tvořen součtem dílčích základů daně dle § 6 – Příjmy ze závislé činnosti, § 7 – Příjmy ze samostatné činnosti, § 8 – Příjmy z kapitálového majetku, § 9 – Příjmy z nájmu a § 10 – Ostatní příjmy ZDP. Vlastní výpočet daňové povinnosti je uveden v Tab. 3.6.

---

⁴¹ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 40 – 41.

⁴² DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. S. 92.

⁴³ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. S. 41.

Tab. 3.6 Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob

Postup výpočtu	Poznámka
DZD § 7 + DZD § 8 + DZD § 9 + DZD § 10 ZDP	
= souhrn DZD nebo daňová ztráta (+/-)	Pokud vznikne daňová ztráta, je ZD pouze DZD § 6. Daňovou ztrátu lze uplatnit v následujících 5 letech jako odpočet od ZD.
+ DZD § 6 ZDP	
= ZD z příjmů fyzických osob	
- daňová ztráta z minulých let dle § 34 ZDP	Maximálně do výše kladného součtu DZD § 7 až § 10.
= ZD po odečtení daňové ztráty z minulých let	
- nezdanitelné části základu daně dle § 15 ZDP	
- ostatní odčitatelné položky dle § 34 ZDP	
= ZD po odečtení nezdanitelných částí ZD a odčitatelných položek zaokrouhlený na celé sto Kč dolů	
x sazba daně 15 %	
= vypočtená daň z příjmů	U některých poplatníků se daň zvyšuje o solidární zvýšení daně dle § 16a ZDP.
- slevy na dani dle § 35, 35a, 35b, 35ba ZDP	Maximálně do výše vypočtené daně.
= daň po slevách (+/0)	
- daňové zvýhodnění na dítě dle § 35c ZDP	
= výsledná daňová povinnost po odečtení slev nebo daňový bonus (+/-)	

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP.

Jak je z tabulky patrné, ZD vypočtený jako součet všech DZD se dále snižuje o určité položky. Jedná se o daňovou ztrátu z minulých let (vznik a podmínky odpočtu viz tabulka), nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od ZD. Nezdanitelné části základu daně jsou stanoveny v § 15 ZDP. Podnikatel si dle tohoto ustanovení může od ZD odečíst hodnotu poskytnutých darů, pokud byly poskytnuty osobám určeným ZDP a na účely vymezené ZDP. Hodnota darů však musí přesáhnout 2 % ZD anebo činit alespoň 1000 Kč. Maximálně lze přitom odečíst 15 % ze ZD. Dále si může odečíst zaplacené úroky z hypotečního úvěru (max. lze odečíst 300 000 Kč), zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění (max. lze odečíst 12 000 Kč), částku zaplaceného

penzijního připojištění se státním příspěvkem sníženou o 12 000 Kč (max. lze odečíst 12 000 Kč) a další např. členské příspěvky zaplacené odborové organizaci za podmínek stanovených ZDP. Položky odčitatelné od ZD jsou vymezeny v § 34 ZDP a zahrnují odpočet na podporu výzkumu a vývoje a odpočet na podporu odborného vzdělávání⁴⁴.

Po odečtení položek snižujících ZD se vypočítá daň, od které se následně odečtou slevy na dani vymezené v § 35 až § 35ba ZDP. V § 35 je stanovena sleva na dani za zaměstnance se zdravotním postižením, která činí 18 000 Kč a případně i poměrnou část z této částky nebo 60 000 Kč a případně i poměrnou část z této částky za každého zaměstnance se zdravotním postižením. Při stanovení této slevy je přitom rozhodný průměrný roční přepočtený počet těchto zaměstnanců. V § 35a a § 35b ZDP jsou vymezeny slevy z titulu příslibu investiční pobídky. Největší počet slev na dani je obsažen v § 35ba ZDP. První slevou dle tohoto ustanovení je sleva na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Druhou slevou je sleva na manžela(ku), která činí taktéž 24 840 Kč za podmínky, že manžel(ka) neměl(a) za zdaňovací období příjem přesahující 68 000 Kč. Do příjmu manžela(ky) se přitom zahrnují jak mzdy a příjmy z podnikání, tak velká část příjmů od daně osvobozených, např. dávky nemocenského pojištění, mateřské dávky, dávky od úřadu práce, důchody z důchodového pojištění aj⁴⁵. Pokud je manžel(ka) držitelem průkazu ZTP/P, uplatní se dvojnásobek této slevy. Dalšími slevami dle § 35ba jsou sleva na invaliditu I. a II. stupně (2 520 Kč), sleva na invaliditu III. stupně (5 040 Kč), sleva pro držitele průkazu ZTP/P (16 140 Kč), sleva na studenta do 26 let věku, případně 28 let věku (4 020 Kč) a sleva za umístění dítěte, tzv. školkovné (max. do výše minimální mzdy).

Od daně snížené o slevy na dani se dále odečítá daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti dle § 35c ZDP, které činí na 1. dítě 13 404 Kč, na 2. dítě 15 804 Kč, na 3. a další dítě 17 004 Kč za rok, pokud neuplatňuje slevu na dani dle §35a nebo 35b ZDP. Daňové zvýhodnění lze uplatnit formou slevy nebo daňového bonusu, popřípadě obojím. Daňový bonus lze přitom uplatnit, pokud je alespoň ve výši 100 Kč. Maximálně lze uplatnit 60 300 Kč.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob jsou povinni podat poplatníci uvedení v § 38g ZDP. Lhůta pro podání daňového přiznání je stanovena v zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona se daňové

---

⁴⁴ Položky odčitatelné od ZD dle § 34 ZDP zahrnují i daňovou ztrátu. Pro potřeby výpočtu uvedeného v Tab. 3.6 je ale daňová ztráta vymezena zvlášť.

⁴⁵ PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 635.

přiznání podává nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období, tedy do 1. dubna. V případě, že daňové přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce, musí být podáno nejpozději do šesti měsíců po skončení zdaňovacího období, tedy do 1. července.

Zálohy na daň z příjmů se dle § 38a ZDP platí v průběhu zálohového období a jejich výše i periodicita je závislá na poslední známé daňové povinnosti.

3.3 Účetnictví

Legislativní úprava

Podnikatel (fyzická osoba) se při vedení účetnictví řídí následujícími právními předpisy:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚ“),
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „PVZÚ“),
- České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ČÚS“).

ZÚ je základním právním předpisem, kterým je upraveno vedení účetnictví v ČR. Vymezuje subjekty, které jsou povinny vést účetnictví, a upravuje předmět účetnictví, rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na průkaznost účetnictví, účetní závěrku a další podmínky vedení účetnictví.

PVZÚ upravuje zejména rozsah a způsob sestavování účetní závěrky, vymezení položek aktiv a pasiv v účetní závěrce, vymezení nákladů a výnosů v účetní závěrce, směrnou účtovou osnovu, účetní metody, metody oceňování aj.

*„ČÚS rozvádí konkrétní způsoby účtování podle jednotlivých skupin aktiv, pasiv, nákladů a výnosů, a poskytují největší detail účetních postupů včetně konkrétních souvztažností.“*⁴⁶ Skládají se celkem z 23 standardů (č. 001 – 023).

Účetní jednotky

Dle ZÚ vedou účetnictví účetní jednotky. Fyzické osoby se dle § 1 odst. 2 ZÚ stávají účetní jednotkou jestliže:

---

⁴⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 9.

- jsou jako podnikatelé zapsané v OR,
- jsou podnikateli a jejich obrat podle ZDPH, včetně plnění osvobozených od DPH, které nejsou součástí obratu, přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 mil. Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- se k vedení účetnictví samy rozhodly,
- jsou podnikateli a společníky sdruženými ve společnosti a alespoň jeden ze společníků je účetní jednotkou,
- jim tak stanoví zvláštní právní předpis.

Účetní jednotky mohou dle ZÚ pověřit vedením účetnictví jinou právnickou či fyzickou osobu, avšak nezabavují se tím odpovědnosti za vedení účetnictví.

Den vzniku a zániku povinnosti vést účetnictví je stanoven v § 4 ZÚ.

Předmět účetnictví a účetní období

Předmětem účetnictví je dle § 2 ZÚ účtování „o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků včetně dluhů a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření“.

Účetním obdobím je dle § 3 odst. 2 ZÚ nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců. Může jím být kalendářní nebo hospodářský rok. Hospodářský rok začíná prvním dnem jiného měsíce než je leden. Za určitých okolností může být účetní období delší než 12 měsíců (viz § 3 odst. 4 ZÚ).

3.3.1 Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu

Dle ZÚ musí být účetnictví vedeno v plném rozsahu. Některé ÚJ však mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Tyto účetní jednotky jsou vymezeny v § 9 ZÚ. Fyzické osoby mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, pokud nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Dle ZÚ musí mít fyzické osoby účetní závěrku ověřenou auditorem, pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se účetní závěrka ověřuje, a účetního období bezprostředně předcházejícího, překročily nebo dosáhly alespoň dvou z těchto kritérií:

1. aktiva v hodnotě přesahující 40 mil. Kč,
2. roční úhrn čistého obratu větší než 80 mil Kč,
3. průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období přesahující 50.

Při vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu účetní jednotka dle § 13a ZÚ:

- může sestavit účtový rozvrh, v němž uvede pouze účtové skupiny,
- může spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,
- nepřeceňuje majetek na reálnou hodnotu,
- tvoří pouze zákonné opravné položky a rezervy,
- sestavuje závěrku ve zjednodušeném rozsahu,
- nemusí účtovat na analytických ani podrozvahových účtech.

3.3.2 Základní principy a zásady účetnictví

Základním principem účetnictví je tzv. bilanční princip. To znamená, že majetek účetní jednotky je posuzován ze dvou hledisek, a to z hlediska jednotlivých položek majetku (aktiv) a z hlediska zdrojů financování těchto majetkových položek (pasiv). Vždy přitom platí, že hodnota aktiv se rovná hodnotě pasiv (bilanční rovnice).

Dalším principem účetnictví je princip podvojnosti a souvztažnosti. Všechny účetní případy se v účetnictví zachycují podvojně – tzn. na dvou účtech, a souvztažně – tzn. na účty dle povahy účetního případu. Každý účet má dvě strany, a to stranu Má dáti (MD) a stranu Dal (D).⁴⁷ Rozlišujeme účty aktivní (účtové třídy 0 až 3) a pasivní (účtové třídy 2 až 4), výnosové (účtová třída 6) a nákladové (účtová třída 5), závěrkové (účtová třída 7), podrozvahové (účtová třída 7) a vnitropodnikové (účtová třída 8 a 9). V případě aktivních a nákladových účtů se přírůstek účtuje na stranu MD a úbytek na stranu D. U pasivních a výnosových účtů je tomu naopak.⁴⁸

Při vedení účetnictví se dále uplatňuje akruální princip, tzn., že se účtuje do období, ve kterém došlo k uskutečnění účetního případu. Nezáleží přitom na tom, zda došlo ke změně stavu nebo struktury aktiv či pasiv.⁴⁹

Účetní jednotka by měla při vedení účetnictví dodržovat zejména následující zásady: zásada věrného a poctivého zobrazení skutečnosti, zásada účetní jednotky (informace v účetnictví se vztahují na konkrétní ÚJ), zásada oceňování v peněžních jednotkách, zásada oceňování v historických cenách (ocenění majetku v ceně, za kterou byl pořízen), zásada opatrnosti (zohlednění možných ztrát, rizik a znehodnocení majetku při vedení účetnictví a do výše zisku), zásada konsistence (stejně způsoby oceňování a účtování v rámci jednoho účetního období), zásada objektivit účetních

⁴⁷ CARDOVÁ, Zdenka. *Daňová evidence a účetnictví individuálního podnikatele*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. S. 80 – 81.

⁴⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. S. 25 – 27.

⁴⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 3.

informací, zásada měření výsledku hospodaření v pravidelných intervalech, zásada přednosti obsahu před formou a další.⁵⁰

Účetnictví by mělo být vedeno v českém jazyce a v české měně, a tak, aby bylo správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a trvanlivé.⁵¹

3.3.3 Směrná účtová osnova a účtový rozvrh

Účetní jednotka má dle ZÚ povinnost sestavit účtový rozvrh, tedy seznam účtů, které bude používat k účtování jednotlivých účetních případů a k sestavení účetní závěrky. Účtový rozvrh se sestavuje pro každé účetní období, přičemž v průběhu účetního období je možné jej doplňovat o nové účty. Podkladem pro tvorbu účtového rozvrhu je směrná účtová osnova, která dle § 14 odst. 1 ZÚ určuje uspořádání a označení účtových tříd a skupin. Směrnou účtovou osnovu nalezneme v příloze č. 4 k PVZÚ. Osnova je členěna na 10 účtových tříd (účtová třída 0 až 9), které se dále dělí na účtové skupiny označené dvoumístným číslem (např. účtová skupina 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek). V rámci účtových skupin pak účetní jednotka vytváří jednotlivé syntetické účty označené trojmístným číslem (např. účet 211 – Pokladna), a případně i analytické účty. Vzorový účtový rozvrh je uveden v příloze č. 4.

3.3.4 Účetní knihy

Při vedení účetnictví se dle § 13 odst. 1 ZÚ účtuje v účetních knihách, kterými jsou deník (deníky), hlavní kniha, kniha analytických účtů a kniha podrozvahových účtů. Účetní knihy mohou být vedeny ručně (např. ve vázaných knihách) či v účetním softwaru prostřednictvím výpočetní techniky.

Deník

Do deníku se zapisují účetní případy postupně dle data vzniku (chronologicky). Je možné vést deníky dle jednotlivých druhů účetních případů, např. deník vydaných faktur, deník přijatých faktur, deník pokladních dokladů aj. Deník musí obsahovat alespoň tyto údaje: číslo dokladu, datum jeho vystavení, slovní popis účetního případu, účtovací předpis (MD, D) a částku.⁵²

---

⁵⁰ STROUHLAL, Jiří a kol. *Účetnictví 2012. Velká kniha příkladů*. Brno: BizBooks, 2012. S. 17 – 20.

⁵¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 4.

⁵² KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 35 – 36.

Hlavní kniha

V hlavní knize se účtuje z hlediska věcného (systematicky). Hlavní kniha je tvořena soustavou syntetických účtů používaných účetní jednotkou. Účetní případy se do ní zapisují vždy podvojně a souvztažně.⁵³ Jednotlivé syntetické účty vedené v hlavní knize musí dle ZÚ obsahovat minimálně následující informace: zůstatky účtů ke dni otevření hlavní knihy, souhrnné obraty strany MD a D účtů (alespoň za kalendářní měsíc), zůstatky účtů ke dni sestavení účetní závěrky.

Kniha analytických účtů

V této knize se podrobněji zachycují účetní zápisy z hlavní knihy. Kniha zahrnuje soustavu analytických účtů, na kterých se dle potřeb ÚJ zachycují podrobnější údaje. Každý z analytických účtů se váže na konkrétní syntetický účet. Z tohoto důvodu se souhrnná částka na určitém syntetickém účtu musí rovnat součtu částek analytických účtů, které se k danému syntetickému účtu vztahují.⁵⁴

Kniha podrozvahových účtů

Do této knihy se zachycují zápisy, které se neprovádějí v hlavní knize ani deníku. Účtuje se na podrozvahové účty, na kterých se sleduje např. najatý majetek, přijaté hypotéky, zásoby přijaté ke zpracování aj.⁵⁵

3.3.5 Účet individuálního podnikatele

Fyzické osoby, které jsou účetními jednotkami, účtují o vlastním kapitálu na účtu účetní skupiny 49 – Individuální podnikatel. V rozvaze se tento účet vykazuje v položce A.I.1. Základní kapitál. Na účtu individuálního podnikatele se zachycují především osobní vklady podnikatele, výběry IP pro osobní spotřebu a přijaté dary. Účet individuálního podnikatele slouží mimo jiné k převodu zisku (případně ztráty) za předcházející účetní období z účtu výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení (účtová skupina 43). V případě vykázaní ztráty může mít účet individuálního podnikatele i aktivní zůstatek.⁵⁶

---

⁵³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 36.

⁵⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 36.

⁵⁵ KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 36.

⁵⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2011. S. 115 – 116.

3.3.6 Otevření účetnictví (otevření účetních knih)

Účetní knihy se dle § 17 odst. 1 ZÚ otevírají k prvnímu dni účetního období, ke dni vzniku povinnosti vést účetnictví, ke dni vstupu do likvidace atd.

Ke dni otevření účetních knih (s výjimkou prvního dne účetního období) musí dle ZÚ účetní jednotka sestavit zahajovací rozvahu, která poskytuje přehled o aktivech a zdrojích jejich krytí. K prvnímu dni účetního období se sestavuje tzv. počáteční rozvaha, která obsahuje rozvahové účty, jimiž se otevírá účetní období. Počáteční zůstatky těchto účtů přitom musí dle ZÚ navazovat na konečné zůstatky účtů předchozího účetního období.

3.3.7 Účetní uzávěrka a závěrka

K poslednímu dni účetního období musí účetní jednotka uzavřít účetní knihy a sestavit účetní závěrku. Účetní závěrka je završením procesu zpracování účetních informací za účetní období. Jejím sestavení předchází účetní uzávěrka, která zahrnuje celou řadu úkonů.⁵⁷

Účetní uzávěrka

V rámci účetní uzávěrky se doučtují všechny účetní operace, uzavřou se účetní knihy, zjistí se výsledek hospodaření a vypočítá se a zaúčtuje daň z příjmů. Proces účetní uzávěrky můžeme rozdělit do dvou etap:

- 1) přípravné práce – zahrnují inventarizaci majetku a závazků, zaúčtování účetních operací na konci účetního období (např. tvorba rezerv, odpis pohledávek apod.),
- 2) uzávěrkové operace – vyčíslení výsledku hospodaření a ZD, zjištění daně z příjmů a její zaúčtování, uzavření účtů.⁵⁸

„Účetní jednotky zjišťují inventarizací stav veškerého majetku a závazků a ověřují, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví a zda nejsou dány důvody pro účtování o opravných položkách, rezervách či oprávkách.“

Inventarizace se provádí k okamžiku sestavení účetní závěrky (periodická inventarizace). Skutečný stav aktiv a pasiv se zjišťuje fyzickou a dokladovou inventurou. Účetní jednotka musí takto zjištěné skutečné stavy aktiv a pasiv zaznamenat v inventurních soupisech. V případě, že se zjištěný skutečný stav liší od stavu v účetnictví, hovoříme o tzv. inventarizačních rozdílech (manko, schodek nebo

⁵⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 291.

⁵⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 291 – 292.

přebytek). Inventarizační rozdíly se zaúčtují do účetního období, za které se provádí inventarizace.⁵⁹

Na konci účetního období se doučtují poslední účetní operace. Jedná se např. o zásoby na cestě, dohadné položky, kurzové rozdíly, tvorbu rezerv, opravné položky aj. Musí se také zkontrolovat časové rozlišení nákladů a výnosů.

Výsledek hospodaření se zjistí jako rozdíl výnosů a nákladů. Může jím být zisk nebo ztráta. Rozlišujeme VH provozní (výnosy účtových skupin 60 až 64 a účtu 697 mínus náklady účtových skupin 50 až 55 a účtu 597), VH finanční (výnosy účtové skupiny 66 a účtu 698 mínus náklady účtových skupin 56 a 57 a účtu 598) a VH mimořádný (rozdíl výnosů účtové skupiny 68 a nákladů účtové skupiny 58). Součet provozního a finančního VH tvoří VH z běžné činnosti.⁶⁰

Výsledek hospodaření zjištěný z účetnictví se upraví na základ daně z příjmů tak, že se od VH odečtou výnosy, které se v souladu se ZDP nezahrnují do ZD, a přičtou se náklady, které se dle ZDP nepovažují za náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Postup výpočtu vlastní daňové povinnosti (daně z příjmů dle § 7 ZDP) je uveden v Tab. 3.7.

Tab. 3.7 Postup výpočtu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Postup výpočtu	Poznámka
ZD	
- daňová ztráta z minulých let dle § 34 ZDP	
= ZD po odečtení daňové ztráty	
- nezdanitelné části ZD dle § 15 ZDP	
- odčitatelné položky od ZD dle § 34 ZDP	
= ZD po odečtení nezdanitelných částí ZD a odčitatelných položek zaokrouhlený na celé sto Kč dolů	
x sazba daně 15 %	
= daň z příjmů	U některých poplatníků se daň zvyšuje o solidární zvýšení daně dle § 16a ZDP.
- slevy na dani dle § 35, 35a, 35b, 35ba ZDP	
= daň po slevách (+/0)	

⁵⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. S. 326 – 328.

⁶⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 294 – 297.

- daňové zvýhodnění na dítě dle § 35c ZDP	
= splatná daň po odečtení slev nebo daňový bonus (+/-)	

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP.

Splatná daň z příjmů z běžné činnosti se zaúčtuje na stranu MD účtu 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti splatná, a na stranu D účtu 341 – Daň z příjmů. Daň z příjmů z mimořádné činnosti se zaúčtuje na stranu MD účtu 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti splatná a na stranu D účtu 341.⁶¹

Po zaúčtování daně z příjmů se provádí uzavření syntetických účtů, kdy se zůstatky všech účtů převádějí na závěrkové účty. Konečné stavy nákladových a výnosových účtů se přeúčtují na účet 710 – Účet zisku a ztrát. Zůstatky rozvahových účtů a zůstatek účtu 710 se pak přeúčtuje na účet 702 – Konečný účet rozvázný.⁶²

Účetní závěrka

Účetní závěrka dle § 18 odst. 1 ZÚ tvoří tyto výkazy:

- rozvaha,
- výkaz zisku a ztráty,
- příloha,
- případně i přehled o peněžních tocích.

Účetní jednotka je dle ZÚ povinna sestavit účetní závěrku k rozvahovému dni, tj. ke dni uzavření účetních knih. Pokud je rozvahovým dnem poslední den účetního období, jedná se o řádnou účetní závěrku. Povinný obsah účetní závěrky je vymezen v § 18 odst. 2 ZÚ.

Rozvaha poskytuje přehled o stavu majetku a závazků (aktiv a pasiv) k rozvahovému dni. Označování a uspořádání jednotlivých položek rozvahy je stanoveno v příloze č. 1 k PVZÚ.

Výkaz zisku a ztráty poskytuje přehled o nákladech a výnosech účetní jednotky a také o výsledku hospodaření (před zdaněním i po zdanění). Označování a uspořádání jednotlivých položek výkazu zisku a ztráty je stanoveno v přílohách č. 2 a 3 PVZÚ.

Příloha dle ZÚ vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Obsahuje informace vymezené v ZÚ a PVZÚ.

⁶¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 247.

⁶² KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. S. 300.

Účetní jednotky, které mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, musí dle ZÚ vyhotovit i výroční zprávu.

Archivace účetnictví

Účetní záznamy se dle § 31 odst. 2 ZÚ archivují:

- účetní závěrka a výroční zpráva po dobu 10 let počínaje koncem účetního období, za které se tyto výkazy sestavovaly,
- účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh a přehledy po dobu 5 let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají,
- účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají vedení účetnictví, po dobu 5 let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají.

3.4 Teoretické srovnání daňové evidence a účetnictví

Základní rozdíly mezi daňovou evidencí a účetnictvím jsou znázorněny v následující tabulce (Tab. 3.8).

Tab. 3.8 Srovnání daňové evidence a účetnictví

Daňová evidence	Účetnictví
<i>Legislativní úprava, interní směrnice</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • ZDP • Interní směrnice 	<ul style="list-style-type: none"> • ZÚ • PVZÚ • ČÚS • Interní směrnice
<i>Cíl, účel</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • DE slouží především ke zjištění ZD z příjmů 	<ul style="list-style-type: none"> • Účetnictví je komplexnější, slouží především k zachycení hospodářské činnosti podnikatele
<i>Peněžní versus akruální princip</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • V DE se sledují peněžní toky – příjmy a výdaje 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospodářské transakce se zaznamenávají v okamžiku, kdy k nim dojde, bez ohledu na to, zda došlo k toku peněz (příjmu nebo výdaji)
<i>Knihy pro evidenci</i>	
Kniha pro evidenci příjmů a výdajů: <ul style="list-style-type: none"> • Peněžní deník Knihy pro evidenci majetku a dluhů: <ul style="list-style-type: none"> • Kniha pohledávek a kniha dluhů • Karta HM a karta DNM • Skladní karty 	Účetní knihy: <ul style="list-style-type: none"> • Deník • Hlavní kniha • Kniha analytických účtů • Kniha podrozvahových účtů

• Aj.	
<i>Zdaňovací versus účetní období</i>	
Daňová evidence se vede za zdaňovací období, kterým je: <ul style="list-style-type: none"> • Kalendářní rok 	Účtuje se v účetním období, kterým je: <ul style="list-style-type: none"> • Kalendářní rok nebo • Hospodářský rok
<i>Prodej zboží na fakturu</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Při prodeji zboží na fakturu vzniká pouze pohledávka, nedochází k ovlivňování ZD 	<ul style="list-style-type: none"> • Při prodeji zboží na fakturu vzniká výnos, který ovlivňuje VH a ZD
<i>Nákup zboží, materiálu</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Nákup zboží je VD, který ovlivňuje ZD 	<ul style="list-style-type: none"> • Nákup zboží neovlivňuje ZD, protože není nákladem (zboží se do nákladů dostává až při vyskladnění např. z důvodu prodeje)
<i>Zálohy při nákupu nebo prodeji zásob</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Uhrazené zálohy na pořízení zásob jsou VD, ovlivňují tedy ZD • Přijaté zálohy jsou PD, ovlivňují ZD 	<ul style="list-style-type: none"> • Uhrazené zálohy na pořízení zásob jsou účtovány do 1. a 3. účtové třídy, nejsou tedy nákladem, a neovlivňují VH ani ZD • Přijaté zálohy jsou účtovány do 3. účtové třídy, nejsou výnosem, neovlivňují tedy VH ani ZD
<i>Odpisy majetku</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Uplatňují se pouze daňové odpisy HM (DNM se neodpisuje, protože je VD již při pořízení) 	<ul style="list-style-type: none"> • Uplatňují se účetní a daňové odpisy DHM i DNM • Účetní odpisy jsou na rozdíl od daňových odpisů daňově neuznatelným nákladem
<i>Časové rozlišení</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Časově se nerozlišuje, výjimkou je pouze finanční leasing 	<ul style="list-style-type: none"> • Časově se rozlišují náklady i výnosy prostřednictvím účtů účetní skupiny 38
<i>Výsledek hospodaření</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • „VH“ je rozdíl PD a VD 	<ul style="list-style-type: none"> • VH je rozdíl výnosů a nákladů
<i>Zjištění základu daně z příjmů</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • ZD je rozdíl PD a VD upravených o uzávěrkovou úpravu 	<ul style="list-style-type: none"> • ZD je VH transformovaný na ZD
<i>Účetní závěrka</i>	
Účetní závěrku tvoří: <ul style="list-style-type: none"> • Přehled o příjmech a výdajích • Přehled o majetku a dlužích 	Účetní závěrku tvoří: <ul style="list-style-type: none"> • Rozvaha • Výkaz zisku a ztráty • Příloha

Zdroj: Vlastní zpracování.

4 PRAKTICKÁ APLIKACE

V rámci této kapitoly bude zpracován praktický příklad fiktivního podnikatele pana Nováka, který se rozhoduje mezi vedením daňové evidence a účetnictvím, případně uplatněním paušálních výdajů. Cílem tohoto příkladu je poukázat na základní rozdíly mezi daňovou evidencí a účetnictvím, a určit, která evidence je pro pana Nováka výhodnější, a to zejména z hlediska zdanění.

4.1 Zadání praktického příkladu

Pan Novák, který se zabývá nákupem a prodejem zboží v pronajatých nebytových prostorách (prodejna), zahájil svou podnikatelskou činnost k 1. 1. 2015. K provozování zmíněné činnosti si musel založit živnost, konkrétně živnost volnou (obor činnosti: velkoobchod a maloobchod). Musel se také zaregistrovat na finančním úřadě jako poplatník daně z příjmů a daně silniční, a oznámit zahájení provozování živnosti okresní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. V souvislosti se zřizováním živnosti mu před začátkem podnikání vznikly tyto výdaje (zřizovací výdaje): správní poplatek za vydání živnostenského oprávnění ve výši 1 000 Kč, cestovní výdaje ve výši 1 000 Kč a poplatek za reklamu v novinách ve výši 800 Kč.

Ke dni zahájení podnikání vložil pan Novák do obchodního majetku osobní automobil (objem motoru 1896 cm³, datum první registrace 1. 1. 2007) v hodnotě 150 000 Kč (ocenění RPC), hotovost do pokladny 100 000 Kč a peněžní prostředky na bankovní účet ve výši 400 000 Kč.

K 1. 12. 2015 přijal zaměstnance na plný úvazek – pokladního v prodejně. Hrubá měsíční mzda zaměstnance činí 12 000 Kč. Zaměstnanec podepsal Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, uplatňuje pouze slevu na poplatníka.

Pan Novák platí příspěvky na penzijní připojištění. V roce 2015 si zaplatil celkem 14 000 Kč. Nemá manželku ani děti, uplatňuje tedy pouze slevu na poplatníka. Není plátcem DPH.

V případě, že by se rozhodl vést účetnictví, v interní směrnici by si stanovil, že:

- o zásobách bude účtovat způsobem A,
- do DHM bude zahrnovat hmotný majetek, jehož ocenění je vyšší než 40 000 Kč, do DNM bude zahrnovat nehmotný majetek, jehož ocenění je vyšší než 60 000 Kč,

- pro doklady bude používat tyto zkratky: PPD – příjmový pokladní doklad, VPD – výdajový pokladní doklad, VBU – výpis z bankovního účtu, FP – faktura přijatá, FV – faktura vydaná, PS – příjemka na sklad, VS – výdejka ze skladu, ID – interní doklad, ML – mzdový list,
- účetní odpisy bude uplatňovat rovnoměrné dle doby životnosti majetku, a to od data uvedení majetku do užívání (měsíční odpis se vypočte jako podíl vstupní ceny a doby životnosti).

Pokud by vedl daňovou evidenci, stanovil by si v interní směrnici, že do DNM bude zahrnovat pouze nehmotný majetek, jehož ocenění je vyšší než 60 000 Kč.

Výpočet daňových odpisů majetku

U automobilu uplatňuje pan Novák daňové odpisy rovnoměrné. Dle ZDP náleží automobil do 2. odpisové skupiny, jeho doba odpisování je tedy 5 let. Výpočet daňových odpisů automobilu pro jednotlivé roky je uveden v Tab. 4.1.

Tab. 4.1 Daňové odpisy automobilu

Rok	Výpočet odpisu	Odpis	ZC
2015	$(150\,000 \times 11) / 100$	16 500	133 500
2016	$(150\,000 \times 22,25) / 100$	33 375	100 125
2017		33 375	66 750
2018		33 375	33 375
2019		33 375	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro počítač pořízený v průběhu podnikání zvolil pan Novák zrychlené daňové odpisy. Dle ZDP patří počítač do 1. odpisové skupiny, doba odpisování tedy činí 3 roky. Výpočet daňových odpisů počítače je uveden v Tab. 4.2.

Tab. 4.2 Daňové odpisy počítače

Rok	Výpočet odpisu	Odpis	ZC
2015	$45\,000 / 3$	15 000	30 000
2016	$(2 \times 30\,000) / (4-1)$	20 000	10 000
2017	$(2 \times 10\,000) / (4-2)$	10 000	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Hospodářské operace v roce 2015

Hospodářské operace, které panu Novákovi vznikly v průběhu roku 2015, jsou uvedeny v příloze č. 5 této bakalářské práce. Tyto hospodářské operace budou nejprve zpracovány v daňové evidenci (viz podkapitola 4.2 *Řešení v daňové evidenci*) a poté i v účetnictví (viz podkapitola 4.3 *Řešení v účetnictví*).

4.2 Řešení v daňové evidenci

Prvním krokem, který musí pan Novák při vedení daňové evidence učinit, je otevření peněžního deníku a knih pro evidenci majetku a dluhů, a to ke dni zahájení podnikatelské činnosti (v tomto případě tedy k 1. 1. 2015, což je i první den zdaňovacího období). Do peněžního deníku jako první zaznamená vklad peněžních prostředků do pokladny (100 000 Kč) a na bankovní účet (400 000 Kč). Na kartu hmotného majetku pak zapíše vklad automobilu.

Veškeré hospodářské transakce, které panu Novákovi vznikly v roce 2015, a jejich zaznamenání do knih DE, jsou uvedeny v Tab. 4.3. Pro knihy (karty) jsou použity tyto zkratky: PDen – peněžní deník, KHM – karta hmotného majetku, KD – kniha dluhů, KP – kniha pohledávek, SK – skladní karta, EDHM – evidence drobného hmotného majetku, EDNM – evidence drobného nehmotného majetku, ML – mzdový list.

Tab. 4.3 Zázpis do knih DE

Č.	Dat.	Doklad	Text	Částka v Kč	Knihy DE
1	1.1.	PPD	Vklad hotovosti do pokladny	100 000	PDen
2	1.1.	VBU	Vklad na bankovní účet	400 000	PDen
3	2.1.	VBU1	Převod peněžních prostředků z BÚ do pokladny	60 000	PDen
4	2.1.	VBU1	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2015 na základě smlouvy	60 000	PDen
5	2.1.	VPD1	Nákup počítače	45 000	PDen
6	2.1.	ID1	Uvedení počítače do užívání	45 000	KHM
7	2.1.	VPD 2	Nákup vybavení prodejny (prodejního pultu, regálů apod.)	40 000	PDen, EDHM
8	4.1.	PPD1	Příjem peněžních prostředků do pokladny	60 000	PDen
9	5.1.	VPD3	Nákup účetního software	20 000	PDen, EDNM
10	10.1.	FP1	Přijatá faktura za nákup zboží	100 000	KD
11	10.1.	PS1	Příjetí zboží na prodejnu	100 000	SK
12	25.1.	VBU2	Zaplacení faktury FP1	100 000	PDen, KD
13	10.2.	PPD2	Tržba za prodané zboží (hotově)	80 000	PDen
14	10.2.	VS1	Vyskladnění prodaného zboží	30 000	SK
15	15.3.	FV1	Prodej zboží na fakturu	110 000	KP
16	17.3.	VPD4	Výběr podnikatele z pokladny pro osobní spotřebu	10 000	PDen
17	20.3.	VS2	Vyskladnění prodaného zboží	40 000	SK
18	5.4.	VBU3	Úhrada faktury FV1	110 000	PDen, KP

19	10.4.	FP2	Přijatá faktura za nákup zboží	40 000	KD
20	10.4.	PS2	Přijetí zboží na prodejnu	40 000	SK
21	25.4.	VS3	Vyskladnění zboží z důvodu darování základní škole	5 000	SK
22	3.5.	VPD5	Nákup PHM	1 000	PenD
23	20.5.	PPD3	Tržba za prodané zboží (hotově)	70 000	PenD
24	20.5.	VS4	Vyskladnění prodaného zboží	25 000	SK
25	23.5.	VBU4	Úhrada faktury FP2	40 000	PenD, KD
26	20.6.	VPD6	Nákup zboží hotově	100 000	PenD
27	20.6.	PS3	Příjem zboží na prodejnu	100 000	SK
28	15.7.	PPD4	Tržba za prodané zboží (hotově)	100 000	PenD
29	15.7.	VS5	Vyskladnění prodaného zboží	40 000	SK
30	18.8.	VPD7	Nákup kancelářských potřeb	1 000	PenD
31	13.9.	VPD8	Převod PP z pokladny na BÚ	90 000	PenD
32	21.10.	VBU5	Příjem PP na BÚ	90 000	PenD
33	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na ZP podnikatele za rok 2015 (bez předpisu)	21 564	PenD
34	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na SP podnikatele za rok 2015 (bez předpisu)	23 316	PenD
35	13.12.	VBU7	Úhrada silniční daně za rok 2015 (bez předpisu)	2 250	PenD
36	14.12.	FV2	Prodej zboží na fakturu	340 000	KP
37	15.12.	VBU8	Poplatek za vedení bankovního účtu	100	PenD
38	15.12.	VBU8	Úhrada zákonného pojištění automobilu	2 000	PenD
39	28.12.	VBU9	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2016 na základě smlouvy	60 000	PenD
40	28.12.	VPD9	Zaplacena záloha na zboží (hotově)	20 000	PenD, KP
41	29.12.	ID2	Hrubá mzda zaměstnance	12 000	ML, KD
42	29.12.	ID2	Předpis ZP a SP hrazené zaměstnancem	1 320	ML, KD
43	29.12.	ID2	Předpis ZP a SP hrazené zaměstnavatelem	4 080	ML, KD
44	29.12.	ID2	Předpis zálohy na daň ze závislé činnosti zaměstnance	345	ML, KD

Zdroj: Vlastní zpracování.

Peněžní transakce (dle dokladů PPD, VPD a VBU) musí pan Novák zapsat do peněžního deníku, a to buď jako příjem daňový (PD), příjem nedaňový (PN), výdaj daňový (VD), výdaj nedaňový (VN) nebo průběžná položka – viz Tab. 4.4.

Tab. 4.4 Zázpis v peněžním deníku

Č.	Dat.	Doklad	Text	Částka v Kč	Zázpis v peněžním deníku
1	1.1.	PPD	Vklad hotovosti do pokladny	100 000	PN
2	1.1.	VBU	Vklad na BÚ	400 000	PN
3	2.1.	VBU1	Převod peněžních prostředků z BÚ do pokladny	60 000	Průběžná položka
4	2.1.	VBU1	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2015 na základě smlouvy	60 000	VD
5	2.1.	VPD1	Nákup počítače	45 000	VN
6	2.1.	VPD2	Nákup vybavení prodejny	40 000	VD
7	4.1.	PPD1	Příjem peněžních prostředků do pokladny	60 000	Průběžná položka
8	5.1.	VPD3	Nákup účetního software	20 000	VD
9	25.1.	VBU2	Zaplacení faktury FP1	100 000	VD
10	10.2.	PPD2	Tržba za prodané zboží (hotově)	80 000	PD
11	17.3.	VPD4	Výběr podnikatele pro osobní spotřebu	10 000	VN
12	5.4.	VBU3	Úhrada faktury FV1	110 000	PD
13	3.5.	VPD5	Nákup PHM	1 000	VD
14	20.5.	PPD3	Tržba za prodané zboží (hotově)	70 000	PD
15	23.5.	VBU4	Úhrada faktury FP2	40 000	VD
16	20.6.	VPD6	Nákup zboží hotově	100 000	VD
17	15.7.	PPD4	Tržba za prodané zboží (hotově)	100 000	PD
18	18.8.	VPD7	Nákup kancelářských potřeb	1 000	VD
19	13.9.	VPD8	Převod PP z pokladny na BÚ	90 000	Průběžná položka
20	21.10.	VBU5	Příjem PP na BÚ	90 000	Průběžná položka
21	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na ZP podnikatele za rok 2015	21 564	VN
22	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na SP podnikatele za rok 2015	23 316	VN
23	13.12.	VBU7	Úhrada silniční daně za rok 2015	2 250	VD
24	15.12.	VBU8	Poplatek za vedení BÚ	100	VD
25	15.12.	VBU8	Úhrada zákonného pojištění automobilu	2 000	VD
26	28.12.	VBU9	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2016 na základě smlouvy	60 000	VD
27	28.12.	VPD9	Zaplacena záloha na zboží (hotově)	20 000	VD
Příjmy daňové celkem v Kč					360 000
Výdaje daňové celkem v Kč					446 350
Rozdíl PD a VD v Kč					- 86 350

Uzávěrková úprava (nepeněžité operace)⁶³	Darované zboží	+ 5 000
	Zřizovací výdaje	- 2 800
Rozdíl PD a VD v Kč po uzávěrkové úpravě (ZD)		- 84 150

Zdroj: Vlastní zpracování.

Na konci zdaňovacího období pan Novák provede inventarizaci majetku a dluhů (o vzniklé rozdíly upraví ZD) a uzavře daňovou evidenci. Před uzavřením DE ještě provede poslední zápisy do knih (např. odpisy, tvorba rezerv, časové rozlišení apod.). Z peněžního deníku zjistí celkovou výši daňových příjmů a daňových výdajů a vypočte jejich rozdíl (viz Tab. 4.4). Tento rozdíl následně upraví o nepeněžité operace (provede uzávěrkovou úpravu příjmů a výdajů, viz Tab. 4.4). Rozdíl PD a VD po uzávěrkové úpravě (- 84 150 Kč⁶⁴) je základem daně z příjmů. Jelikož vyšel základ daně záporný (vznikla daňová ztráta), nebude pan Novák počítat ani odvádět daň z příjmů, a v příštím roce bude platit pouze minimální zálohy na sociální a zdravotní pojištění.

4.3 Řešení v účetnictví

Na začátku účetního období (1. 1. 2015) musí pan Novák otevřít účetní knihy a sestavit zahajovací rozvahu, kde uvede strukturu svého majetku a zdroje jeho krytí. Zjednodušená zahajovací rozvaha pana Nováka je znázorněna Tab. 4.5.

Tab. 4.5 Zahajovací rozvaha k 1. 1. 2015

Aktiva		Pasiva	
Dlouhodobý majetek		Vlastní kapitál	
022 – Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	150 000	491 – Účet IP	652 800
Oběžná aktiva		Cizí zdroje	
221 – Bankovní účet	400 000		
211 – Pokladna	100 000		
381 – Náklady příštích období	2 800		
Aktiva celkem v Kč	652 800	Pasiva celkem v Kč	652 800

Zdroj: Vlastní zpracování.

Veškeré účetní případy, které panu Novákovi vznikly v roce 2015, a jejich zaúčtování v účetním deníku, jsou uvedeny v Tab. 4.6. Účtováno je dle účtového rozvrhu uvedeného v příloze č. 4.

⁶³ Z důvodu záporného rozdílu PD a VD se rozhodl, že neuplatní daňové odpisy majetku ve výši 31 500 Kč – přeruší odpisování.

⁶⁴ Pokud by pan Novák nepřerušil odpisování, činil by ZD - 115 650 Kč.

Tab. 4.6 Účtování v deníku

Č.	Dat.	Doklad	Text	Částka v Kč	Zaučtování	
					MD	D
1	1.1.	ID	Rozpuštění nákladů příštích období	1 000	518	381
2	1.1.	ID	Rozpuštění nákladů příštích období	1 000	512	381
3	1.1.	ID	Rozpuštění nákladů příštích období	800	518	381
4	2.1.	VBU1	Převod peněžních prostředků z BÚ do pokladny	60 000	261	221
5	2.1.	VBU1	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2015 na základě smlouvy	60 000	518	221
6	2.1.	VPD1	Nákup počítače	45 000	042	211
7	2.1.	ID1	Uvedení počítače do užívání	45 000	022	042
8	2.1.	VPD 2	Nákup vybavení prodejny (prodejního pultu, regálů apod.)	40 000	501	211
9	4.1.	PPD1	Příjem peněžních prostředků do pokladny	60 000	211	261
10	5.1.	VPD3	Nákup účetního software	20 000	518	211
11	10.1.	FP1	Přijatá faktura za nákup zboží	100 000	131	321
12	10.1.	PS1	Přijetí zboží na prodejnu	100 000	132	131
13	25.1.	VBU2	Zaplacení faktury FP1	100 000	321	221
14	10.2.	PPD2	Tržba za prodané zboží (hotově)	80 000	211	604
15	10.2.	VS1	Vyskladnění prodaného zboží	30 000	504	132
16	15.3.	FV1	Prodej zboží na fakturu	110 000	311	604
17	17.3.	VPD4	Výběr podnikatele z pokladny pro osobní spotřebu	10 000	491	211
18	20.3.	VS2	Vyskladnění prodaného zboží	40 000	504	132
19	5.4.	VBU3	Úhrada faktury FV1	110 000	221	311
20	10.4.	FP2	Přijatá faktura za nákup zboží	40 000	131	321
21	10.4.	PS2	Přijetí zboží na prodejnu	40 000	132	131
22	25.4.	VS3	Vyskladnění zboží z důvodu darování základní škole	5 000	543	132
23	3.5.	VPD5	Nákup PHM	1 000	501	211
24	20.5.	PPD3	Tržba za prodané zboží	70 000	211	604
25	20.5.	VS4	Vyskladnění prodaného zboží	25 000	504	132
26	23.5.	VBU4	Úhrada faktury FP2	40 000	321	221
27	20.6.	VPD6	Nákup zboží hotově	100 000	131	211
28	20.6.	PS3	Příjem zboží na prodejnu	100 000	132	131
29	15.7.	PPD4	Tržba za prodané zboží	100 000	211	604
30	15.7.	VS5	Vyskladnění prodaného zboží	40 000	504	132
31	18.8.	VPD7	Nákup kancelářských potřeb	1 000	501	211
32	13.9.	VPD8	Převod PP z pokladny na BÚ	90 000	261	211
33	21.10	VBU5	Příjem PP na BÚ	90 000	221	261
34	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na ZP	21 564	526	221

			podnikatele za rok 2015 (bez předpisu)			
35	5.12.	VBU6	Úhrada záloh na SP podnikatele za rok 2015 (bez předpisu)	23 316	526	221
36	13.12.	VBU7	Úhrada silniční daně za rok 2015 (bez předpisu)	2 250	531	221
37	14.12.	FV2	Prodej zboží na fakturu	340 000	311	604
38	15.12.	VBU8	Poplatek za vedení bankovního účtu	100	568	221
39	15.12.	VBU8	Úhrada zákonného pojištění automobilu	2 000	518	221
40	28.12.	VBU9	Zaplacení nájmu prodejny na rok 2016 na základě smlouvy	60 000	381	221
41	28.12.	VPD9	Zaplacena záloha na zboží (hotově)	20 000	153	211
42	29.12.	ID2	Hrubá mzda zaměstnance	12 000	521	331
43	29.12.	ID2	Předpis ZP a SP hrazené zaměstnancem	1 320	331	336
44	29.12.	ID2	Předpis ZP a SP hrazené zaměstnavatelem	4 080	524	336
45	29.12.	ID2	Předpis zálohy na daň ze závislé činnosti zaměstnance	345	331	342
46	31.12.	ID3	Účetní odpis automobilu ⁶⁵	25 008	551	082
47	31.12.	ID3	Účetní odpis počítače ⁶⁶	11 256	551	082

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zaúčtování všech účetních případů, které vznikly v průběhu účetního období, musí pan Novák k 31. 12. 2015 provést účetní uzávěrku a nakonec sestavit všechny výkazy, které jsou součástí účetní závěrky. V rámci účetní uzávěrky musí pan Novák mimo jiné zjistit výsledek hospodaření, a to jako rozdíl výnosů a nákladů. Veškeré výnosy a náklady, které panu Novákovi v roce 2015 vznikly, jsou uvedeny v Tab. 4.7. Výpočet výsledku hospodaření je pak uveden v Tab. 4.8.

Tab. 4.7 Výnosy a náklady

Výnosy		Náklady	
Účet	Částka v Kč	Účet	Částka v Kč
604	700 000	501	42 000
		504	135 000
		512	1 000
		518	83 800

⁶⁵ Dle interní směrnice uplatňuje pan Novák rovnoměrné účetní odpisy. Účetní odpis se vypočte jako podíl vstupní ceny a doby životnosti majetku. Doby životnosti automobilu stanovil pan Novák na 72 měsíců. Měsíční účetní odpis automobilu tak činí 2 084 Kč, roční pak 25 008 Kč.

⁶⁶ Doby životnosti počítače stanovil pan Novák na 48 měsíců. Měsíční účetní odpis tedy činí 938 Kč a roční 11 256 Kč.

		521	12 000
		524	4 080
		526	44 880
		531	2 250
		543	5 000
		551	36 264
		568	100
Celkem:	700 000	Celkem:	366 374
Rozdíl výnosů a nákladů:			333 626

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 4.8 Výsledek hospodaření

Provozní výnosy	700 000
- Provozní náklady	- 366 274
Provozní VH	333 726
Finanční výnosy	0
- Finanční náklady	- 100
Finanční VH	- 100
VH z běžné činnosti (provozní VH + finanční VH)	333 626
Mimořádné výnosy	0
- Mimořádné náklady	- 0
Mimořádný VH	0
Celkový VH	333 626

Zdroj: Vlastní zpracování.

Vypočtený výsledek hospodaření (z běžné činnosti) pan Novák následně v souladu se ZDP upraví na základ daně. Tzn., že k VH připočte daňově neuznatelné náklady (účet 543, 526 a 551) a naopak odečte náklady, o kterých se sice v účetnictví neúčtuje, ale jsou daňově uznatelné (daňové odpisy). Transformace VH na základ daně je zachycena v Tab. 4.9.

Tab. 4.9 Úprava VH na základ daně

VH	333 626
+ Dary (účet 543)	+ 5 000
+ Náklady na ZP a SP podnikatele (účet 526)	+ 44 880
+ Účetní odpisy majetku (účet 551)	+ 36 264
- Daňové odpisy majetku	- 31 500
Základ daně (dle §7 ZDP) v Kč	388 270

Zdroj: Vlastní zpracování.

Ze základu daně musí pan Novák vypočítat daň z příjmů fyzických osob. Než však přistoupí k samotnému výpočtu, může ještě dle ZDP základ daně upravit – snížit o odčitatelné položky a nezdanitelné části ZD. Vzhledem k tomu, že odčitatelné

položky nemá pan Novák žádné, odečte si pouze nezdaniitelné části, a to dar ve výši 5 000 Kč a penzijní připojištění (po odečtu 12 000 Kč) ve výši 2 000 Kč. Poté ze ZD sníženého o nezdaniitelné části a zaokrouhleného v souladu se ZDP vypočte daň ve výši 15 %. Od takto vypočtené daně si ještě může odečíst slevy na dani, případně i daňové zvýhodnění. Celý výpočet daňové povinnosti pana Nováka, včetně úpravy ZD, je uveden v Tab. 4.10.

Tab. 4.10 Úprava základu daně a výpočet daně z příjmů

Základ daně	388 270
- Darované zboží	- 5 000
- Penzijní připojištění (po odečtení 12 000 Kč)	- 2 000
Základ daně po odečtení nezdaniitelných částí ZD	381 270
Základ daně zaokrouhlený na celé 100 Kč dolů	381 200
Daň 15 %	57 180
- Sleva na poplatníka	- 24 840
Výsledná daňová povinnost v Kč	32 340

Zdroj: Vlastní zpracování.

Výslednou daňovou povinnost pan Novák zaúčtuje na stranu MD účtu 591 a stranu D účtu 341. Po zaúčtování daně uzavře všechny účty a sestaví účetní závěrku. V následujícím účetním období podá daňové přiznání a zaplatí daň z příjmů (do 1. 4. 2016).

4.4 Uplatnění výdajů procentem z příjmů (paušální výdaje)

Pan Novák má také možnost namísto skutečně vynaložených výdajů, jejichž výši zjistí z evidence výdajů, uplatnit výdaje procentem z příjmů dle § 7 ZDP. Pro živnostenské podnikání je v ZDP stanovena sazba 60 % z příjmů. Nejvýše lze přitom uplatnit výdaje ve výši 1 200 000 Kč. Výpočet základu daně a daně z příjmů pana Nováka při uplatnění paušálních výdajů je uveden v Tab. 4.11.

Tab. 4.11 Výpočet daně při uplatnění paušálních výdajů

Daňové příjmy	360 000
- 60 % z PD (výdaje)	- 216 000
Rozdíl PD a výdajů (základ daně)	144 000
- Penzijní připojištění	- 2 000
- Darované zboží	- 5 000
ZD po odečtení nezdaniitelných částí	137 000
Daň 15 %	20 550
- Sleva na poplatníka	- 24 840
Výsledná daňová povinnost v Kč	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pokud by pan Novák nevedl daňovou evidenci, musel by při uplatnění paušálních výdajů vést alespoň evidenci příjmů a pohledávek.

4.5 Srovnání a zhodnocení

Jak je z praktického příkladu patrné, při uplatnění různých metod evidence dochází, co se týče výsledku hospodaření, základu daně a daně z příjmů, k rozdílným výsledkům (viz Tab. 4.12).

Tab. 4.12 Srovnání ZD a daně

	Daňová evidence	Účetnictví	Paušální výdaje
Rozdíl příjmů a výdajů, VH	- 86 350	333 626	144 000
ZD v Kč	- 84 150	388 270	144 000
Daň v Kč	0	32 340	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pokud by pan Novák vedl daňovou evidenci, dosáhl by daňové ztráty ve výši - 84 150 Kč, neplatil by tedy žádnou daň. Při vedení účetnictví by byl jeho výsledek hospodaření 333 626 Kč. Základ daně by činil 388 270 Kč a daňová povinnost 32 340 Kč. Rozdíl ve výši základu daně (a tedy i daně z příjmů) v případě vedení daňové evidence a účetnictví vznikl zejména z důvodu vzájemných odlišností těchto dvou evidencí (viz Tab. 3.8 v podkapitole 3.4 Teoretické srovnání daňové evidence a účetnictví). V případě uplatnění paušálních výdajů by základ daně pana Nováka činil 144 000 Kč a daň by byla nulová. Nejvyšší daňové povinnosti by tedy pan Novák dosáhl při vedení účetnictví, nejnižší pak při vedení daňové evidence nebo při uplatnění paušálních výdajů. Z hlediska výše daňové povinnosti by tedy byla pro pana Nováka nejvýhodnější varianta vedení daňové evidence nebo uplatnění paušálních výdajů.

Pro konečné rozhodnutí, zda by měl pan Novák vést DE, účetnictví nebo uplatnit paušální výdaje, se však musí přihlídnout i k dalším aspektům, mezi které patří i náročnost vedení dané evidence (administrativa, odborné znalosti apod.). Nejméně náročnou variantou je v tomto případě uplatnění paušálních výdajů, kdy musí podnikatel vést pouze evidenci příjmů a pohledávek. K vedení této evidence nemusí podnikatel zaměstnávat účetní ani využívat služeb specializovaných firem, evidenci může vést sám, čímž také ušetří peněžní prostředky. Nepotřebuje ani speciální účetní software, evidenci může vést ručně. Druhou nejvhodnější variantou z hlediska náročnosti je vedení daňové evidence. Při vedení této evidence podnikatel vede evidenci

příjmů a výdajů v členění potřebném pro zjištění základu daně a evidenci majetku a dluhů, a řídí se § 7b ZDP. Vzhledem ke své jednoduchosti může vést podnikatel daňovou evidenci svépomocí, a to i ručně. Nejnáročnější variantou je pak vedení účetnictví, které se řídí celou řadou právních předpisů. Při vedení účetnictví se účtuje podvojnými zápisy v účetních knihách, a to o stavu a pohybu aktiv a pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Musí se také dodržovat řada účetních zásad a na konci účetního období se musí sestavovat účetní závěrka. Z toho vyplývá, že k vedení této evidence je potřeba jistých odborných znalostí. Tyto znalosti však podnikatelé často nemají, a proto musejí vedení účetnictví svěřovat např. externím firmám, což znamená výdaje navíc. Pokud by se však podnikatel rozhodl vést účetnictví sám, bylo by pro něj nejvhodnější k tomuto účelu pořídit účetní software.

Dalším hlediskem, dle kterého bychom měli určit nejvhodnější způsob evidence podnikatelské činnosti, jsou informace, které daná evidence poskytuje podnikateli, případně i dalším subjektům, např. bance. Účetnictví poskytuje komplexní přehled o hospodářské činnosti, což podnikateli usnadňuje rozhodování v podnikání. V případě, že podnikatel žádá o poskytnutí bankovního úvěru, je často bankou vyžadováno předložení účetních výkazů, na základě kterých je vyhodnocena bonita podnikatele. Daňová evidence (případně paušální výdaje) naopak primárně slouží ke zjištění základu daně a daně z příjmů.

Po zhodnocení výše uvedených aspektů je pro pana Nováka nejlepší variantou uplatnění paušálních výdajů, a to zejména z důvodu nízké daňové povinnosti (respektive žádné) a nejmenší náročnosti. Druhou nejvhodnější variantou je pak vedení daňové evidence a třetí vedení účetnictví.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo nastínit právní, účetní a daňovou problematiku podnikání fyzických osob v České republice a na praktickém příkladu ukázat rozdíly mezi volbou daňové evidence, účetnictví a paušálních výdajů.

V rámci druhé kapitoly bylo popsáno podnikání fyzických osob na základě živnostenského oprávnění a základní registrační povinnosti při zahájení podnikání. Živnostenské podnikání je asi nejjednodušší formou podnikatelské činnosti fyzických osob. Živnostenským podnikáním (živností) je činnost, která naplňuje znaky vymezené v živnostenském zákoně. Rozlišujeme živnosti ohlašovací a živnosti koncesované. Živnosti ohlašovací se dále dělí na živnosti řemeslné, živnosti vázané a živnost volnou. Pro získání živnostenského oprávnění musí fyzická osoba splnit podmínky stanovené živnostenským zákonem – podmínky všeobecné a v případě živností řemeslných, vázaných a koncesovaných i podmínky zvláštní. Živnost se zakládá prostřednictvím Jednotného registračního formuláře, který se podává u živnostenského úřadu. Prostřednictvím tohoto formuláře lze také splnit veškeré povinné registrace začínajícího podnikatele vůči finančnímu úřadu (k dani z příjmů fyzických osob, k DPH aj.) a oznamovací povinnosti vůči zdravotní pojišťovně a OSSZ.

Ve třetí kapitole byly charakterizovány možnosti evidence podnikatelské činnosti včetně postupu výpočtu základu daně a daně z příjmů fyzických osob. Podnikatel se může rozhodnout mezi vedením daňové evidence, účetnictví a uplatněním paušálních výdajů (za předpokladu, že není k vedení účetnictví ze zákona povinen). Daňová evidence je upravena ZDP. Při vedení daňové evidence vede podnikatel evidenci příjmů a výdajů v členění potřebném pro zjištění základu daně a evidenci majetku a dluhů. Forma této evidence však není zákonem nijak stanovena. Dílčím základem daně z příjmů dle § 7 ZDP (ze samostatné činnosti) je pak rozdíl daňových příjmů a daňových výdajů upravených o uzávěrkovou úpravu. Účetnictví je upraveno ZÚ, PVZÚ a ČÚS. Při jeho vedení se účtuje podvojnými účetními zápisy do účetních knih, a to o aktivech a pasivech, nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Účtuje se na účtech, které si podnikatel stanoví ve svém účtovém rozvrhu sestaveném na základě směrné účtové osnovy. Pro zjištění dílčího základu daně ze samostatné činnosti se musí upravit účetní výsledek hospodaření (rozdíl výnosů a nákladů), tzn. zvýšit o daňově neuznatelné náklady a naopak snížit o výnosy, které se nezahrnují do základu daně. Daňová evidence a účetnictví se od sebe výrazně liší, především pak

principy, na kterých jsou tyto způsoby evidence založeny. Daňová evidence je založena na peněžní bázi, kdežto účetnictví na bázi akruální, což se projevuje především na základu daně a tedy i na výsledné daňové povinnosti. Základní rozdíly mezi těmito evidencemi byly vymezeny v podkapitole 3.4. Při uplatnění paušálních výdajů, které jsou upraveny v ZDP, se musí vést alespoň evidence příjmů a pohledávek. Dílčí základ daně se vypočte jako rozdíl dosažených příjmů a výdajů stanovených procentuální sazbou z těchto příjmů. Procentuální sazby výdajů se liší dle druhu příjmů a činí od 30 do 80 %.

Ve čtvrté kapitole byl zpracován praktický příklad fiktivního podnikatele pana Nováka, který se rozhodoval mezi vedením daňové evidence, vedením účetnictví a uplatněním paušálních výdajů. Cílem tohoto příkladu bylo poukázat na základní rozdíly mezi daňovou evidencí a účetnictvím, a určit, která evidence (DE, účetnictví nebo paušální výdaje) je pro pana Nováka nejvhodnější především z hlediska výše daňové povinnosti. Při zpracování se vycházelo ze zadání, které bylo uvedeno na začátku kapitoly. Po zhodnocení všech aspektů (výsledná daňová povinnost, náročnost vedení evidence aj.) bylo rozhodnuto, že je pro pana Nováka nejvhodnější variantou uplatnění paušálních výdajů. Při uplatnění paušálních výdajů vznikla nulová daňová povinnost, jedná se také o administrativně nejméně náročnou variantu. V případě vedení daňové evidence byla daňová povinnost taktéž nulová. Z hlediska náročnosti je však daňová evidence na rozdíl od paušálních výdajů obtížnější. Nejméně vhodnou variantou je pak pro pana Nováka vedení účetnictví, kdy činila daňová povinnost přes 30 tisíc Kč. Účetnictví je také nejnáročnější ze všech tří evidencí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace

CARDOVÁ, Zdenka. *Daňová evidence a účetnictví individuálního podnikatele*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 160 s. ISBN 978-80-7357-502-1.

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Grada, 2014. 136 s. ISBN 978-80-247-5117-7.

HAKALOVÁ, Jana a Yveta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2008. 104 s. ISBN 978-80-248-1798-9.

HORZINKOVÁ, Eva a Václav URBAN. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a judikaturou*. 14. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2014. 328 s. ISBN 978-80-7201-942-7.

HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 344 s. ISBN 978-80-7263-615-0.

KAMENÍK, P., M. HRABÁNKOVÁ a M. ORLOVÁ. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 404 s. ISBN 978-80-7478-471-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 424 s. ISBN 978-80-7263-862-8.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 120 s. ISBN 978-80-248-2905-0.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2011. 215 s. ISBN 978-80-248-2149-8.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-448-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 352 s. ISBN 978-80-7478-486-6.

MELZER, Filip, Petr TÉGL a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419 – 654*. Praha: Leges, 2014. 1234 s. ISBN 978-80-7502-003-1.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 344 s. ISBN 978-80-7263-863-5.

STROUHLAL, Jiří a kol. *Účetnictví 2012. Velká kniha příkladů*. Brno: BizBooks, 2012. 760 s. ISBN 978-80-265-0008-7.

VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. *Právní prostředí podnikatele*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014. 222 s. ISBN 978-80-7418-210-5.

Právní předpisy

Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 304 ze dne 12. září 2013 o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 116, s. 3501-3522. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6502>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 570 ze dne 17. prosince 1991 o živnostenských úřadech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 109, s. 2851-2853. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2521>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2640>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 16 ze dne 21. prosince 1992 o dani silniční. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 6, s. 133-136. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2640>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78, s. 4946-5010. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4382>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 582 ze dne 17. prosince 1991 o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 111, s. 2890-2919. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2523>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 589 ze dne 20. listopadu 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 118, s. 3521-3528. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2641>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 187 ze dne 14. března 2006 o nemocenském pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 64, s. 2330-2392. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4910>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 48 ze dne 7. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 16, s. 1885-1264. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3007>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 280 ze dne 22. července 2009 daňový řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 87, s. 4038-4104. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5542>. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9721. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3993>. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2810. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2519>. ISSN 1211-1244.

SEZNAM ZKRATEK

BÚ – bankovní účet

ČR – Česká republika

ČÚS – České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

D – dal

Dat. – datum

DE – daňová evidence

DHM – dlouhodobý hmotný majetek

DNM – dlouhodobý nehmotný majetek

DPH – daň z přidané hodnoty

DZD – dílčí základ daně

EDHM – evidence drobného hmotného majetku

EDNM – evidence drobného nehmotného majetku

FP – faktura přijatá

FV – faktura vydaná

HM – hmotný majetek

IČO – identifikační číslo osoby

ID – interní doklad

IP – individuální podnikatel

JRF – Jednotný registrační formulář

k – koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu dle § 32 ZDP

k_1 – koeficient pro 1. rok odpisování dle § 32 ZDP

k_2 – koeficient pro další roky odpisování dle § 32 ZDP

KD – kniha dluhů

KHM – karta hmotného majetku

KP – kniha pohledávek

MD – má dáti

MJ – měrná jednotka

ML – mzdový list

n – počet let, po které byl majetek odpisován

OR – obchodní rejstřík

OSSZ – okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná
OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PD – příjem daňový
PDen – peněžní deník
PHM – pohonné hmoty
PN – příjem nedaňový
PP – peněžní prostředky
PPD – příjmový pokladní doklad
PS – příjemka na sklad
PVZÚ – vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
RO – roční odpis
RPC – reprodukční pořizovací cena
RS – roční odpisová sazba
SK – skladní karta
SP – sociální pojištění
Tab. – tabulka
ÚJ – účetní jednotka
VBU – výpis z bankovního účtu
VC – vstupní cena
VD – výdaj daňový
VH – výsledek hospodaření
VN – výdaj nedaňový
VPD – výdajový pokladní doklad
VS – výdejka ze skladu
ZC – zůstatková cena
ZD – základ daně
ZDP – zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
ZDPH – zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZOM – zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů
ZP – zdravotní pojištění
ZTP/P – osoba zvlášť těžce postižená s průvodcem
ZÚ – zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

ZVC – zvýšená vstupní cena

ZVR – zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

ZZC – zvýšená zůstatková cena

ZŽÚ – zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

Živnostenský zákon – zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

ŽO – živnostenské oprávnění

ŽÚ – živnostenský úřad

ŽZ – zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2015

Kristína Dohnalová

Kristína Dohnalová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Jednotný registrační formulář

Příloha č. 2 – Peněžní deník

Příloha č. 3 – Karta hmotného (dlouhodobého nehmotného) majetku

Příloha č. 4 – Účtový rozvrh

Příloha č. 5 – Hospodářské operace v roce 2015